

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 10.

Ročník I.

Štábní kapitán VOLF:

Výňatek ze srbského služebního předpisu pro pěchotu.

Současná pěchota.

1. V zákopové válce může pěchota dobýti postavení opevněného překážkami a nepřítelem houževnatě hájeného jen dělostřelectvem.

Proto je dnes zcela zbytečné zesilovati střelecký řetěz k útoku na opevněnou linii; to jen zvětšuje ztráty. Naproti tomu zvětšuje se však počet dělostřelectva, kulometů, vrhacích bomb, min a granátů, lehkých kulometů atd. V zákopové válce rozhoduje palba.

2. Útok pěchoty mimo to obyčejně předchází a s úspěchem jej provází činnost dělostřelectva, neboť lidé nemohou přemáhati techniky.

3. Pěchota má velikou sílu udržeti postavení. Ženijní nářadí jí umožňuje chrániti se před ztrátami. Její výzbroj (puška, ruční a puškové granáty, lehké a těžké kulomety, děla ráže 37 mm, zákopové houfnice) poskytuje téměř úplnou jistotu odraziti nepřátelský úder.

Překážky, které zdržují nepřítele v pásmu nejsilnější palby, dovolují pěchotě spokojiti se i krátkým, ostřelovaným prostorem a kopati zákopy všude, kde se zastaví (v lese, rokli atd.).

4. Pěchota se brzy opotřebuje. V zákopové válce musí zápasiti s různými obtížemi. Buď zákopy znesnadňují pořádek, nebo neustálé překvapování nepřátelskou palbou (dělostřelecká přehrada, šikmá a bočná palba kulometů, bomby a ruční granáty atd.) brzy ruší soudržnost jednotek.

Proto se musí užívati hustých střeleckých řetězů, které se nyní nazývají „vlny“. Když vznikne v střeleckém řetězu mezera, musí se ihned vyplniti, při čemž třeba dbáti, aby nenastal shluk, neboť zvětšuje nepořádek a ztráty.

Měla-li některá jednotka veliké ztráty, jest lépe, pokud možno, vyměnit ji svěží jednotkou.

5. Pěchota má v nepřátelské palbě vůbec, dělostřelecké i pěší, jen jeden útvar: střelecký řetěz; hustší nebo řidčí, širší nebo užší, mělčí nebo hlubší, podle potřeby.

6. Pěchota jest velmi citlivá s morálního stanoviska. Každý podnik třeba připravit materiálně a hlavně morálně. Morálně připravují své vojny představení, denně se s nimi stýkají.

7. Dělostřelectvo nemůže svou palbou vypuditi nepřítele z postavení. Pěchota musí využití činnosti dělostřelectva a musí postupovat. Tyto dvě zbraně musí k sobě lnouti sestersky a musí býti neustále těsně spojeny. O spojení se musí starati představení. Pěchota

musí jíti za svou přehradou a postupovati za palby svého dělostřelectva.

8. Pěchota nesmí zapomínati, že musí sama vykonávati mnohé ženijní práce, poněvadž je málo ženijních vojinů a tito nemohou býti všude. Od ženijních vojinů nutno proto požadovati, aby ukázali a ne aby pomáhali.

9. Těž jezdeckvo pomáhá pěchotě. Přichází často do zákopů, aby s puškou v ruce posílilo pěchotu.

Zásady velení.

O představených.

Jest nesporné, že na představeném závisí vojenská hodnota jednotky jemu podřízené.

Proto musí míti představený potřebnou průpravu, musí býti vojínům ve všem vzorem a musí umět veleť.

1. **P r ů p r a v a.** — Představený musí býti vůbec vzdělaný muž; vojenské věci musí znáti dobře a svoji práci podrobně a musí věděti, jak ji upotřebí. Kdo si chce u vojinů a podřízených získati důvěry a míti u nich nezbytnou autoritu, musí býti připraven na své povinnosti (svůj úřad). Představený, který není připraven pro úřad mu svěřený, jest velikým nebezpečím, neboť nemá důvěry v sebe a svou nedůvěru přenáší i na své podřízené. Představený školený žádá od svých podřízených, aby se obětovali jen tehdy, když je toho potřeby a když je to prospěšné, dovede jich ochrániti před zbytečnými ztrátami a umí je vůbec dobře vésti.

2. **V z o r.** — Jednotka, t. j. vojín, ohlíží se na svého představeného; pamatují si každé jeho slovo a vidí každý jeho pohyb. Jaký je velitel, taková jest i jednotka; vojíní chtějí viděti ve svém představeném něco vyššího a lepšího a teprve potom jdou za ním a slepě ho poslouchají.

3. **V e l e n í.** — Představený vede své vojiny vlastním příkladem, ale v jistých případech musí býti jejich velitelem, který ví, co chce a který nikdy nepozbude klidu. Před ním nemusí vojíní nic ukrývat; jsou mu oddáni a svěrují se mu s plnou důvěrou.

Veleť neznamená jen vydávati rozkazy, nýbrž také dbáti toho, aby byly prováděny, to jest, představený musí býti vždy připraven i musí věděti vše, co se okolo něho děje; musí žádati od představených rozkazů a když nedojdou, musí být vždy iniciativní, musí stále počínati své podřízené a informovati je při každé příležitosti.

Autorita představeného se zračí v kázní jeho jednotky; jak jsou vykonávány rozkazy, jaká je výstroj vojinů, jaký jest pozdrav, jaká je čistota, v jakém pořádku jsou zbraně, jaká je kázeň v řadě atd.

Ukázněná jednotka jest i v boji dobrá; neukázněná však se vymyká z rukou představeného, zahazuje zbraně, vzdává se nebo utíká.

Vliv představeného.

Představený musí míti určitý vliv na své vojiny, kteří přímo na něm závisí.

Všichni představení nejsou stejní a není lze též naléztí typického představeného, kterým by se mohli řídití všichni ostatní. Ale každý má přemýšletí o tom, jakých vlastností jest mu třeba, aby byl dobrým představeným a působil na své lidi.

Nikdo si nesmí mysliti, že je představeným jen proto, že podřízení vykonávají jeho rozkazy při denní službě. To znamená, že pod-

řízení respektují jen jeho hodnot. Ale představený musí býti spokojen teprve tehdy, když se přesvědčí, že mu jsou vojíní oddáni duší i tělem, a že ho budou poslouchati i tehdy, když bude potřebl zemřítí.

Každý představený musí míti stále na mysli, že v kritických chvílích znamená jeho osobní autorita mnohem více, než autorita, které mu poskytuje jeho úřad (hodnost). Mimo to každý představený musí nabýti určitých morálních vlastností nebo je v sobě vyvíštovatí.

Morální vlastností.

Vojíní si mohou vážití svého představeného jen podle jeho vlastností mravních. Bez morálních vlastností, jako na příklad bez energie (vytrvalostí), iniciativy (podnikavostí), vůle, obezřelostí, jasného rozhledu, zdravého úsudku, sebeovládání, vědomí povinností — představený nedokáže nic, kdyby i byl jinak moudrý a nadaný.

Představený musí míti nejprve důvěru v sebe; rozumné rozhodnutí se dostaví potom samo sebou, mluví klidně, nekoktaje a vojíní ho poslouchají. Srbský vojín slepě poslouchá, jen když slepě důvěřuje.

Vojíní mají rádi představeného, který je spravedlivý a přesný, který se stará o vojíny, který nelituje života, který má srdce a mužnost.

Za dlouhé války a vojny zákopové jest potřebl důstojníků, kteří jsou ochotní sami se obětovatí. Jakýkoli egoismus je velmi nebezpečný. Důstojníci, kteří píší „vzpomínky“, aby se z nich těšili po válce, nebo kteří „střádají“ peníze, aby zajistili rodinu nebo si zlepšili život, až se skončí vojna, jsou skutečným nebezpečím pro oddíl, který je jim svěřen. V zákopové válce mají význam jen ti důstojníci, kteří věří že největší vzpomínkou, kterou může důstojník po sobě zanechatí, jest jeho tragická, junácká smrt a že taková vzpomínka je současně veliký kapitál, jež zanechává své rodině, kapitál hmotný, poněvadž se otcina bude starati o jeho rodinu, kapitál mravní, poněvadž zanechává své rodině dědictví, kterým se honosí a na které s chválou vzpomíná celý národ. Dnes musí býti důstojníci lidé čestní, velkodušní, vítězové a rekové.

Náš vojín snese největší přísnost, je-li spravedlivá, nenávidí ne-správností, přílišné povolností a zženštilostí. Spravedlivým představeným není ten, kdo se stejně chová ke všem vojínům, nýbrž ten, kdo ukazuje jim na sobě dobrý příklad, žádá od každého z nich to, co může dátí, a kdo odměňuje zásluhu podle přinesené oběti.

Představený musí býti vždy opatrný na své jednání, stále vážné a důstojné. Neopatrný výraz, vulgárnost a familiérnost s podřízenými ničí autoritu. Jest třeba chovati se prostě a přirozeně, býti stále dobré mysli, pevně věřiti ve vítězství a nikdy nezoufatí, ať se stane cokoli.

Konečné vítězství náleží tomu, kdo umí trpěti o čtvrt hodiny déle.

Duch vojska.

Osobní chování představeného se přenáší i na oddíl, jemuž velí. Vojína nutno morálně pozvednoutí a buditi v něm viru v konečné, zasloužené vítězství. Duch vojska musí se vychovávatí a udržovatí právě tak jako tělo. Potrava udržuje u vojínů sílu a zdraví a v zdravém těle zdravou mysl.

Vhodná řeč, duševní povznesení, nebo aspoň rozumný pohled získává vojína. Představení, kteří ani při největším pokušení nepo-

zbývají duchapřítomnosti, vládnou vždy svými vojiny a ti, kteří jsou plni starosti, melancholie a stále zadumání, jsou vždy bázlivci.

K bitvě je nezbytně potřebí přípravy, ale když začne již boj, jest třeba zcela oddané jiti za cílem, vášnivě se snažiti o vítězství a býti tím odvážnější, čím větší je nebezpečí. Jest potřebí jakési veselé podnikavosti, která silí duši a povznáší srdce.

Příklad, který dává představený, je vábivý, ať je dobrý či špatný. Proto jest zapotřebí dávatí jen dobré příklady. — Není třeba naříkati na těžký, jednotvárný život; není třeba zvětšovati nebezpečí, vzdychati po otčině a pochybovati o vítězství. Činí-li to představený, dopouští se zločinu proti své službě a proti své osobní důstojnosti. Naopak, jest třeba svým příkladem buditi důvěru, víru, naději, chrabrost a vytrvalost. K tomu dnes kráčí naše veliká vojenská kázeň, naše vojenská čest. Všude a vždy, ať je boj jakýkoli; na suchu, na moři, ve vzduchu, pod vodou, pohlíží vojin na svého představeného a ptá se: pohrdá-li on únavou, utrpením a smrtí.

Důstojníci musí dnes věnovati vojinům více dohledu, péče a něžnosti. Vojini se svým vzděláním nemohou si býti vědomi velikosti doby, kterou prožíváme. Často jsou nerozhodného přesvědčení. Ale zato v důstojníkovi dnes musí vojin viděti bratra, otce, přítele, ochránce, dobrodince a zároveň i velitele a důstojného vůdce.

Udržovati a povznášeti ducha vojenského jest dnes celý program důstojníkův. Umění taktně dávatí rozkazy, posuzovati správně jejich provádění, péče o zasloužilé a přísnost k nepořádným jsou základní články tohoto programu. Prováděti jej závisí přímo na důstojníku.

(Připomíná se, že tresty, byť i vyhovovaly všem podmínkám čl. 34. předpisů o vojenské kázní, mohou dnes míti jen účinek opačný. Třeba však trestati v nevyhnutelných případech, ale pak nutno užití přísnosti co největší.)

Provádění rozkazů.

Úřad velitelský se vykonává takto: Představený nařizuje, co se má dělati (cíl, kterého je třeba dosíci), oznámí své úmysly a dá každému podřízenému úlohu, ponecháváje všem na vůli, provéstí ji (výběr prostředků). Podřízení musí moudře užití této svobody a vybrati nejlepší způsob, jak dojiti cíle.

Iniciativa.

Iniciativa není — jak se jí někde rozumí — právo změnití daný rozkaz, myslí-li podřízený, že by to bylo výhodnější. To je neposlušnost.

Podřízený může jednati iniciativně:

1. Když shledá, že se daný rozkaz musí rozšířiti a doplniti po té stránce, která snad úmyslně byla vynechávána, aby ji ten, kdo rozkaz provádí, promyslíl do určitých podrobností;

2. nedostal-li rozkazu vůbec a musí-li se rozhodnouti sám. V takovém případě jest třeba se rozhodnouti, provésti to a ihned hlásiti. Mnohdy se představený domnívá, že věc tolik nespěchá, ale zde nutno připomenouti, že jediná chyba, která musí býti vždy potrestána, jest bázeň podřízeného před odpovědností a nečinnost. Nečinnost jest zločin.

Vydávání rozkazů.

Hlavní podmínka, které musí vyhovovati každý rozkaz, jest jasnost. Neporozumění jest stejně nebezpečné jako neposlušnost.

Než vydá představený rozkaz, musí se přesvědčiti, možno-li jej vykonati; když rozkaz vydává, musí přesně označiti, co chce, a vyhne se nezpůsobu, kterým se žádá více, aby se dosáhlo alespoň toho, čeho je potřeba. To je nesprávné. Konečně je třeba umět dávat rozkazy tak, aby všichni, kteří je mají provést, byli přesvědčeni o prospěchu a nutnosti rozkazu. Je třeba mít stále na mysli že z každého nadbytku v daném rozkaze vzniká příslušný nedostatek v jeho provedení.

Vojenská výchova představeného.

Při každém podniku v zákopové válce musí se představený řídit těmito vojenskými zásadami:

1. **Princip vytrvalosti (energie).** Vytrvalost je největší vojenská činnost. Z ní se vyvíjejí chrabrost, tvrdošijnost, sebeovládání, poslušnost a pocit povinnosti. Vytrvalost představených a vojinů umožňuje vésti boj do krajnosti a podává krásné příklady heroismu.

Když se představený rozhoduje, nepochybuje, že bude nejlepší to rozhodnutí, které je nejrozhodnější.

2. **Princip jednotného úsilí.** Aby byl nepřítel zničen, je nutno napadnouti ho silně a se vším úsilím. Velitel čety vede celou svou četou do boje a stará se, aby nikdo nebyl nezaměstnan; zabloudí-li, musí spěchat tam, kde slyší střelbu a dáti se k dispozici tomu, kdo velí nejbližší jednotce.

3. **Princip překvapení.** Představený se musí vždy snažiti, aby překvapil nepřítele; to se může státi jen tehdy, připraví-li se pohyb tajně a provede-li se energicky.

4. **Princip zajištění.** Představený musí se chrániti od překvapení. Proto musí zajistiti svou jednotku se všech stran, kde se může nepřítel objeviti a musí zachovávat spojení — styk se sousedními jednotkami.

Velitel roty.

Rotu má vojin raději než prapor nebo pluk. V rotě se všichni znají a kromě toho jest rota tak silná, že se jí mohou svěřiti i důležité úkoly.

Rota má své vlastní jméno a své zvyky a nepodobá se žádné jiné rotě. Proto je velitel svým vojinům pravým představeným, jemuž se svěřují jako otcí. Vše, co se děje u roty, děje se s jeho dovolením. Velitel je odpovědným za vše, co se u roty přihodí. Všichni jeho podřízení se musí starati, aby služba byla správně zastávána, aby byl každý na svém místě a aby rota byla vždy hotova k boji a dobýti vítězství.

Pořadí.

Všichni představení musí znáti své pořadí tak, aby věděli, kdo koho zastupuje a kdo má v boji koho zaměnit.

Zahynou-li však všichni představení, musí vystoupiti nej-
udatnější vojin roty a nedbaje pořadí, povede své druhy. V tu chvíli
jest on představený. (Budoucne dále.)

O nočních cvičeních.

Pokyny a hlavní zásady pro výcvik pěchoty.
(Dokončení.)

Obrana.

Výsledek obrany v noci záleží v tom, by se obránce nedal převápnouti.

Nepřítel používá noci, aby nás překvapil, ničil překážky a provedl výzvědy.

Je tudíž nutno zvýšiti nadměru pozornost a bdělost. Předsumotou stráž zaujme desátník a 4 muži. Pozorovatele, strážce zdvojíme. Sednouti nebo lehnouti si je pozorovacím orgánům přísně zakázáno. Zbraň je nabitá, bodák vztyčen. Před svítáním provedeme denně poplach a vykonáme přitom prohlídku. Je nutno přesně přihlížeti k tomu, aby každý jednotlivec znal a rychle dospěl na své bojové stanoviště.

Činnost hlídek, jichž působnost a početný stav závisí na vzdálenosti od nepřítele, doplňuje zajištění.

Hlídky mají úlohu vždy přesně vymezenou, a to:

- a) prozkoumati určitá místa,
- b) schovati se na určitém místě a tam určitou dobu setrvati, naslouchati a pozorovati,
- c) zameziti přibližovací pokusy nepřátelských hlídek,
- d) zjistiti sílu, rozčlenění a směr nepřátelského útoku,
- e) zamezovati ničení nebo poškozování překážek,
- f) nastane-li nepřátelský útok, vrátiti se hned tak, aby vlastním jednotkám v palbě nepřekážely.

g) Hlídka stráž musí býti vždy, hlavně však k ránu, nejsou-li podmínky pro plynový útok nepříznivé (silný vítr, déšť, sníh) na pozoru a bedlivě pozorovati všechny známky, jež věští plynový útok, aby mohly včas učiniti poplach. Masky nutno míti v nebezpečném okruhu stále při sobě a chrániti je proti vlhkosti a třeba i proti mrazu.

Přidělí-li se hlídce úsek, nesmí býti příliš široký, aby jej mohla hlídka dobře ovládati.

Úspěch hlídky závisí na vůli, odvaze, energii a schopnosti jejího velitele.

Orgánům, jsoucím ve službě, a sousedním skupinám třeba kromě toho oznámiti každé odeslání hlídky, směr, cestu a přibližně i hodinu a místo návratu, aby se zamezila možná nedopatření.

Každé noční hlídce předcházej co nejpodrobnější pozorování denní.

Výcvik spojek a běžců je velice důležitý, neboť předpis nařizuje, že každý běžec musí býti s to, aby proběhl a znal celou trať onoho řetězu, k němuž náleží.

Abý spojení, udržované signalisty, spojkami nebo běžci dobře pracovalo, musí všichni napřed a za vedení důstojníka za dne prohlédnouti nejen síť spojovacích zákopů, nýbrž i okolní terén, aby nezhloudili, kdyby svou obvyklou trať opustili.

Různá praktická cvičení teprve dokáží, zda a pokud lze kladeným požadavkům vyhověti (šířka úseku, stav posádky, nutný odpočinek její při delším setrvání, vystřídání v bojové službě, nutnost jiných prací). —

Obrana palbou.

Zvláštního prozkoumání vyžaduje předpolí.

Na stupni noční temnoty (měsíc, sníh) bude záviseti, na jakou vzdálenost bude možno zahájit účinnou palbu. Stupeň temnoty se však často rychle mění. Při vytyčování obranné linie nutno dbáti toho, aby se dosáhlo rasantního výstřelu přímo před posíci na 100 až 200×, aby si jednotlivé skupiny v palbě vzájemně nepřekážely, aby překážky byly pozorovány a bočně ostřelovány.

Velitel skupiny určí již za dne vzdálenosti jednotlivých bodů terénu. Část pušek možno již za dne ve střílnách upevniti. Rovněž tak i lehké kulomety.

Často třeba umístiti kulomet mimo stanoviště do volného terénu, kde může býti postaven pouze za noci s úkolem, střílet na určitý cíl. Za dne však třeba jej odnésti do úkrytu. Je tudíž nutno, aby kulomet byl na své místo dopraven ještě za šera, střelcem na určený cíl řádně zamířen a ten podle potřeby za noci účinně ostřelován.

Aby zamíření kulometu i jeho postavení mohlo býti, kdykoli je potřeba, provedeno, označí se stanoviště kulometu kolíky.

Kulometu upotřebíme zásadně tam, odkud s určitostí přiblížení nepřítelovo očekáváme. V palbě udržujeme nejprísnější kázeň.

Vyžadují-li toho okolnosti, osvětlíme předpolí, ale vždy tak, abychom neprozradili vlastního rozpoložení.

Bdící orgány obsadí svá stanoviště. Zbytek posádky odpočívá a zachovává největší klid. Posilové skupiny jsou připraveny k protiútokům. Směrem k nepříteli nesmíme ukazovati prázdného světla.

Každý musí znáti místo velitelovo.

Každý pozorovací orgán musí míti jisté a rychlé prostředky pro poplach.

Přední stráž.

Přední stráž v noci lze stavěti pouze podle mapy; stavění jich záleží v tom, že se obsadí v důležitých směrech v terénu význačné body, které možno poznati: osady, křižovatky, mosty atd. Spojení musí býti zvláště pečlivě a dobře zajištěno. Za dne pak každý oddíl předních stráží zaujme místo jemu vykázané. V noci prochází jednotlivými oddíly vzadu (hlavní stráž procházejí stanovištěm zálohy, polní stráž stanovištěm hlavní stráže), aby jim bylo přesně známo, kde určitě jsou.

Za jitra se vykoná obhlídka terénu a potřebné opravy.

Velitelé polních stráží vypraví i v noci všechny vojíny, jednotlivce, hlídky i obchůzky.

Velitel hlavní stráže přichází sám zjišťovati totožnost oddílů přibližujících se za noci.

Ježto stráž za noci špatně vidí, vysílají se četné hlídky.

V noci malé pěší hlídky nepostupují zpravidla dále, než na 1 km od linie pozorovací. Jestliže toho okolnosti vyžadují, aby byly vyslány dále, zesilují se.

Hlídky za svítání musí býti četnější a musí věnovati pozornost hlavně terénu vzdálenějšímu od pozorovací linie.

V noci pohotovost zálohy, hlavní stráže a polní stráže, alarmované strážemi u zbraní, uchopí zbraň, blíží-li se k nim nějaký oddíl, obchůzka nebo silnější hlídka.

Hodinu před východem slunce nastoupí všechny části předních stráží do zbraně a vykoná se prohlídka.

Úprava terénu za noci.

Moderní válka postavila náradí na roveň zbraní.

Vojín je zároveň pracovníkem i bojovníkem.

Vycvičení vojíny v útoku a zvyknouti je palbě, není příliš obtížné. Mnohem obtížnější je dosíci, aby unavený a bojem zdecimovaný oddíl dal se bez odkladu do práce.

Má-li býti oddíl úplně vycvičen, je nezbytné, věnovati tomuto odvětví výcviku zvláštní pozornost. Je-li tento výcvik již za dne velmi obtížný, budou za noci a v terénu neznámém obtíže mnohem větší.

Pro práce za noci nutno vojína naučiti:

1. rychlé orientaci,

2. upotřebením náradí za temna v noci, při nedostatečném umělému osvětlení a v blízkosti nepřítelově.

Máme-li budovati zákopy za noci, musíme tyto za dne, soumraku, alespoň částečně vytyčiti.

U rovnoběžek vytyčíme krajní body a záhyby, při spojovacím zákopu vyznačíme jeho osu.

Prozkoumání terénu provádí velitel jednotky, které je práce svěřena, doprovázen jsa veliteli podřízených oddílů, dvěma vojíny, nesoucími kolíky a bílé šňůry.

Špičákem anebo šňůrou se vyznačí okraj zákopu směrem k nepříteli s obrysem traversy, jde-li o zákop střelecký. Možno-li, narýsují se oba okraje zákopu.

Při zřizování zákopu pracuje se dvojím způsobem:

a) v linii,

b) sapováním (práce od konce).

Celkem třeba dbáti toho, aby již za prvé noci byla celá vytčena linie do jisté hloubky prokopána, ať jest její konečná hloubka a šířka jakákoliv. Prohloubení a rozšíření zákopu provede se až za noci další.

Veškeré práce musí se vykonávat bez hluku.

Rozkazy se udílejí tiše.

Mluvení, kouření, rozdělávání ohně a pod. je přísně zapověděno.

Zajišťovací služba se musí konati bez závady, aby nemohlo nastati překvapení.

Taktická situace rozhodne sama, vyšleme-li k zajištění větší oddíly.

Nastane-li nepřátelský útok, zúčastní se obrany veškeré mužstvo.

Pracujeme-li daleko od nepřítele, můžeme upotřebiti umělého osvětlení (svítilen, světlometů a pod.), abychom mohli pracovati jako za světla denního.

O výcviku k nočním cvičením.

(Všeobecně.)

a) Výcvik vojína pro noční cvičení je právě tak nutný, jako výcvik pro cvičení za dne. Jak představení, tak i vojín musí pokládati noční cvičení za cosi naprosto nutného a samozřejmého.

b) V principu budeme noční cvičení sestavovati a konati právě tak, jako cvičení denní s přizpůsobením zprvu uvedeným.

c) Nočních cvičení nekonejte na újmu nočního klidu oddílu. Nočními cvičeními nesmí býti ve vojínu ubíjen zájem pro celkové konání služby.

d) Noční cvičení konaná v zimě mohou býti prováděna hned, jakmile se spustí večerní soumrak, hlavně pak při cvičeních počátečních upravme cvičení tak, aby oddíly byly po 18—20. hodině ve svých příbytech, neb je konáme za časných hodin ranních. Rovněž tak se varujeme i zbytečného namáhání.

e) Cvičení vypracujte zajímavě a poutavě, aby probudila nebo zvýšila zájem všech podřízených. Zachovávejte přesně časový, předem účelně stanovený rozvrh! Postup cvičení stále stupňujte! Začněte nejdříve s výcvikem jednotlivců, poučte je, pak skupinek, družstev, poločet, čet a celých částí.

Také zde není správné domnívati se, že, vycvičíme-li důkladně jednotlivce, výcvik skupiny se dostaví sám sebou. Nic není obtížnějšího, než řádná součinnost několika vojinů nebo několika skupin.

Cvičení s nevycvičenými jednotlivci a částmi vede ke zmatkům a nepořádkům.

Postupný výcvik počínající jednotlivci je zásadním požadavkem, máme-li se při nočních cvičeních vyvarovati uvedených nedostatků a poruch.

f) Vojíní musí býti naučeni zvykati tmě. Hlavně jejich oko a sluch. Pak teprve cvičte v terénu všem známém z denních cvičení, potom postupně i terén ztěžujte, cvičili-li jste nejprve za soumraku, potom v husté tmě.

g) Vojín uč se za tmy vyhledávati vhodné úkryty, obezřelosti, odhadu vzdáleností, posuzování svého okolí, zjišťování směru, odkud vychází určitý šumot, hluk, dupot a šramot, mimo to rozeznávají hluk způsobený větrem (šustění rákosy, listí, praskot větví) od hluku umělého. (Viz výcvik zvěda, Vo—1.):

„Záblesky světla v noci jsou známky signálů, záblesky děl, kulometů prozrazují nepřátelská stanoviště, ohně a záře jsou známky táborů.

Hluk, láteření jsou známky pohybů, změn, útoku atd.“

h) V terénu všem známém cvičte také orientaci. Při tom mějte zření na čilost a zvláštní schopnosti jednotlivců. Nechte je určovati význačné body terénu, silnice, světové strany, vedte zprvu muže sami, pak jej nechte vrátiti se touže cestou samotného. Obzvláště schopných lidí použijte také jako učitelů, by výcvik se zbytečně neprotahoval. Zvyšte jejich zájem a sebevědomí. Nezapomínejte na orientaci podle polárky, mapy a busoly, jakmile jste naučili mužstvo jejím zásadním podmínkám.

i) Při každém cvičení vyžadujte úplného ticha. Povel, rozkazy udílejte polohlasně, použijte, když se to hodí, znamení. Pak přikročte k pohybům celých skupinek, družstev, poločet a čet své části. Vojín musí býti nejdříve naučen zvykati tmě, hlavně jeho oko a ucho, správně obeznámen v orientaci za všech okolností a vyznati se v ní, než s ním cvičíme postup a jakékoli pohyby vůbec. Při pohybech zabraňujte úderům zbraní, při kašli necht' si přikládá vojin šátek na ústa, pohyby puškou a nabíjení musí se dít v tichosti. Cvičte pomalý postup napřed v rovném terénu, pak v nerovném, potom jej zrychlujte až do poklusu a běhu. Zame-

zujte časté pády vojinů! Potom možno přistoupiti k plížení, krytí i náležitěmu využití terénu. Ztřeštěnou palbu zakažte. Pro palbu jednotlivců platí tatáž ustanovení, jak ve Vo—1, str. 63 uvedeno. Strlí a) na rozkaz,

b) když musí bránit sama sebe,

c) nemá-li jiného prostředku, aby upozornil na nepřítele. Ve skupině platí pro řízení palby a její kázeň tytéž zásady, jako za dne (viz Vo—1, str. 63. Způsob palby.).

j) Byl-li výcvik jednotlivce, skupinky, poločety a čety v naznačeném směru proveden, může býti přistoupeno k výcviku celého oddílu. Zde nutno míti na vědomí tyto zásady:

Úplný klid, železná kázeň a úplné podrobení každému pokynu velitelovu, vzorný pořádek a schopnost klidného rozvinutí v kterémkoli směru. Rychlost rozvinutí je pouhým heslem již pro boje za dne. Vznikla v míru před zraky posuzujících představených při malých stavech aktivních vojinů. Kdo však je nucen za války svůj oddíl co nejrychleji rozvinouti, je překvapen. Je potřeba klidného rozvinutí bez jakéhokoli zmatku; pouze to zaručuje pozornost. I v tomto případě vyžadujeme úplného ticha. Jakmile byla i tato složka výcviku nacvičena, věnujeme pozornost rychlému oznamování různých hlášení, povelů a rozkazů od jednoho muže k druhému atd. Tu kontrolujte velice pečlivě a bezohledně. Povel nebo rozkaz a hlášení musí býti správně, rychle a co nejtíšeji oznamovány dále. Netrpte zkomolení nebo zadržetí jich. Oznamování různých hlášení od muže k muži je cvičení výchovné, za války zřídka účelné.

Cvičení tato konejte jak v oddílech semknutých, tak i v řetězu samém.

k) Prohlubujte a doplňujte individuálně a vhodnými teoretickými výklady schopnosti jednotlivých velitelů i mužstva!

Noční cvičení je nejlepší příležitostí projevu velitelské schopnosti nejnižšími veliteli počínaje.

Procvičte také důkladně budování a překonávání překážek! Nácvik může býti prováděn v ranních půlhodinách a prakticky pak při cvičeních samých. Příkopy, prohlubně, průrvy, křoviska, lesy, zdi, živé ploty a jiné přírodní překážky atd. poskytují nám dosti příležitosti, by mužstvo nabylo v překonávání jich dostatečné čilosti a pružnosti. I tu je ticho zásadní podmínkou. Význam těchto cvičení je nepopíratelně značný. Zvyšuje mrštnost i sebevědomí vojinů.

Použití značkářů lze nejenom doporučiti, nýbrž je dokonce i žádoucí. Důležitým předpokladem a zárukou zdárného výsledku cvičení jest ovšem pečlivá příprava a propracování cvičebního námetu, zabíhajícího do nejmenších podrobností.

Rozvrh cvičení.

V této kapitole zdůrazňujeme opětně:

1. Noční cvičení zařídme podle místních poměrů. Nepodceňujeme jich, věnujme jim obzvláštní péči a pozornost.

2. Využijme účelně cvičebního času.

3. Stupňujeme pozvolně cvičební látku, a to vždy teprve tehdy, bylo-li cvičení předcházející důkladně procvičeno a pochopeno.

4. Vzorné provádění jednotlivých cvičebných složek buď nám směrodatné pro další postup.

5. Neprovádějme cvičení šablonovitě!

Sestavme je tak, aby byla účelná a zajímavá a dostatečně poučná.

Připojený rozvrh nastiňuje postup jednotlivých cvičení za předpokladu, že byl výcvik jednotlivců, skupinek, poločet a čet úspěšně a pečlivě vykonán. Každé cvičení konati třeba se souperi.

Zásady pro podřízené velitele.

1. Veškerí velitelé pododdílů musí své části naprosto ovládati a býti s to, aby je za všech okolností vedli a řídili. Individuální výcvik každého z nich nesmí býti tudíž pomíjen.

2. U každé části musí býti dostatek odborně vycvičených velitelů hlídek (výzvědných a bojových).

3. Velitelé těchto musí ovládati:

- a) základní poznatky terénu,
- b) určení směru všemi orientačními prostředky,
- c) povinnosti při službě předních stráží,
- d) zjišťování linií pozorovacích a obranných,
- e) vypátrání nepřítele, jeho stanovišť, opevnění a překážek,
- f) zjištění předpolí při útoku i obraně.

Výcvik musí býti důkladný jak teoreticky, tak i prakticky. Přednost třeba dáti hlavně výcviku praktickému v terénu. Signalisace musí býti všemi prostředky důkladně ovládána. K této službě nutno vycvičiti jak důstojníky, tak i poddůstojníky s náležitým počtem schopného mužstva.

Dalším předmětem výcviku hlídek za noci je pohyb v lese. Vojína třeba poučiti, aby zdvihal nohy, by nebylo slyšení chřestění a praskot lámaných větviček a listů, aby netáhl pušku po zemi a výstroji nanarážel o stromy. Hlavní pozornost v lese nutno věnovati spojení.

V útoku jest povinností výzvědných hlídek zjistiti nebo vykonati:

1. obhlídku útočného prostoru,
2. předsunutých posic,
3. druhy nepřátelského opevnění,
4. rozlohu, hlavní sílu a křídla nepřátelského úseku,
5. výzvědnou činnost, spojovací prostředky nepřítelovy.

V obraně:

1. prohledání a zajištění předpolí,
2. vyhledání styku s nepřítelem,
3. střežení nepřátelských pohybů,
4. ochranu vlastních boků a překážek.

Síla a složení hlídky závisí na povaze terénu, možnosti nepřátelského útoku a početného stavu vlastní části.

Pro hlídky volíme zpravidla muže inteligentní, obratné a dobře se orientující.

Každé výzvědné hlídce nutno vždy z a s a d n ě vymeziti určitý úsek, jež musí prohledati (viz Vo — 1, str. 90). — Spojovací a signalizační prostředky a pravděpodobnou možnost jejich upotřebení nutno jí dáti se zřetelem na její úkol k dispozici.

Spojovací prostředky hlídkám poskytnuté bývají signalizační prostředky, jichž upotřebení jest závislé na povaze terénu a úkolu, jímž hlídka byla pověřena.

Prakticky provádějme tato cvičení tak, že z obou oddílů stojících proti sobě vyšleme výzvědné hlídky s úkoly jasně vymezenými a činnost jejich ztěžujícími.

Tu je však nutno kontrolovati:

a) bedlivě činnost hlídek,

b) pečlivě jejich počínání.

Opatřiti je busolami (viz Vo—1/3, str. 13; rota má 12 busol), mapami, nejsou-li k dispozici, alespoň náčrtky a elektrickými lampami je vitaným předpokladem.

Výcvik výzvědných hlídek pro upotřebení za noci provádějte odborně.

TABULKA I.

Průprava k nočním cvičením. (Výcvik pro jednotlivé skupiny poločety a čety.)

1. Cvičení.	Praktické nacvičování základních pojmů pro noční cvičení. Výcvik zvěda, spojky a běžce. Pochodové cvičení, zahájení za soumraku, návrat za úplné tmy. Zvýšení pozornosti, přivkání oka a ucha tmě, úplný klid, vhodný pochodový ruch, oznamování rozkazů jedním druhému, poučování prakticky všemi jednotlivými veliteli.
2. Cvičení.	Praktický výcvik zraku a ucha buď na cvičišti nebo v jeho blízkosti. Rozznávání nepřátelských strážců, hlídek, oddílů. Působení hluku, rozeznávání umělého hluku od přírodního. Úplný klid a pořádek.
3. Cvičení.	Orientace, vyhledávání jednotlivých bodů ve známém terénu, cvičení pohybů na znamení a písknutí, na tické povely, oznamování obdržených povelů a hlášení dále. Apelová cvičení se skupinkami, družstvy, poločety.
4. Cvičení.	Udržování naznačeného směru za pochodu, opakování orientace, naprosto neslyšitelné pochodování, nabíjení zbraně, vztyčení bodáků, skrytí, zamezování klopýtání, úderů zbraní o sebe, udržování vzdálenost, klid a pořádek, stavení kozlů, odkládání výzbroje a výstroje, do zbraně.
5. Cvičení.	Využívání úkrytů, využití podpor při zaimení v naznačeném směru. Orientace podle polárky, světelné záře, busoly. Opakování jednotlivých zásad ve cvičeních předcházejících. Zjišťování směru, odkud pochází šramot anebo šum, vyhledávání bodů v terénu známých a význačných (cest, skupinek jednotlivých stromů atd.).
6. Cvičení.	Pohyb, rozvíjení do postupových útvarů, do řetězů, shromáždění, určení postupové linie rozestavenými spojkami, vymáhání ticha a klidu, udržování spojení. Odevzdávání rozkazů a hlášení. (Cvičení v lehké polní výzbroji.)
7. Cvičení.	Plížení jednotlivců k nepřátelským strážcům, překonávání překážek (zdi, ploty, příkopy, křoviska). Plná polní výzbroj (opakování pohybů puškou, stavení kozlů, odložení, odstrojení ustrojení).
8. Cvičení.	Cvičení průchodu lesem, obcí, obtížnější překážky, skalnatý terén (svahy, valy, křoviska, potoky), vymáhání klidu a ticha, rozvíjení jednotek, postup řetězu poklusem, během a plížením. (Klid!) Chování při objevení nepřátelských letadel.

TABULKA II.

Rozvrh nočních cvičení pro rotu.

1. Cvičení.	Noční pochodové cvičení 5, 6, 7 (později 22—24) km, spojené se zajištěním za pochodu, zjišťováním a udržováním pochodového směru (orientace všemi prostředky, spojovací služba).
2. Cvičení.	Totéž jako v prvním týdnu s připojením sražky s nepřátelskými předsunutými oddíly, obsazení dominujících bodů a důležitých křižovatek, mostů, osad, výzvědná služba hlídek, rovný terén.
3. Cvičení.	Stavění hlavních a polních stráží. Služba výzvědných a krvcích hlídek, obtížný terén, spojovací služba.
4. Cvičení.	Totéž roty proti rotě. Použití světelných signálů, oznamování rozkazů jednoho druhému, útok, protiútok, zakopání.
5. Cvičení.	Cvičení útoku, zajištění na pochodu, přechod do útvarů otevřených a rozvinutých, zasílání hlášení, výzvědná služba hlídek, spojení.
6. Cvičení.	Postup, určování pochodového směru bílými páskami, busolou atd. vyslanými hlídkami, výzvědná služba, chování při osvětlování terénu raketami nepřítelem, postup na ztečnou vzdálenost.
7. Cvičení.	Útok, rozvinutí do postupových útvarů, do útočných útvarů, překonávání přírodních a umělých překážek, zakopání, protiútok nepřítelův (umístění samočinných zbraní).
8. Cvičení.	Obrana, jako v sedmém cvičení, osvětlování terénu postupujícím nepřítelem, zaujetí obranné linie, zakopání, chování při nepřátelském útoku (rozdělení úseků, kázeň palby, zjišťování vzdáleností).
9. Cvičení.	Obrana, obsazení obranné linie, vybudování překážek (znázornění koliky, provazy atd.), vyslání výzvědných hlídek. Ochrana překážek, služba spojovací, pozorovací, osvětlování postupujícím nepřítelem, samočinné zbraně, jejich umístění.
10. Cvičení.	Protiútok, jako v devátém cvičení s provedením protiútoku, čelně a obchvatně. Klamání nepřítele vysunutými strážemi. Spojení a provedení zteče.

Větší útvary.

Pro cvičení v útvarech od praporu výše budiž vedoucí směrníci konati noční cvičení pokud možno nejjednodušší. Již vzhledem k tomu, že celý průběh cvičení závisí na vzorném spolupůsobení jednotlivých částí. Zároveň je v zájmu cvičení, by bylo, pokud trvá, pevně ovládáno velícím nadřízeným. Pozvolný nácvik u jednotlivých částí, jak bylo v předchozích statích naznačeno, je tudíž nevyhnutelný, má-li být zdárný výsledek ve větších svazích zaručen.

Cvičení ve větších svazech s částmi nedostatečně nebo jen velmi povrchně vycvičenými vede jen ke zmatkům, nepořádkům a účelu cvičení se nikterak nedosáhne.

V útoku budou se vyšší velitelství řídití těmito zásadami:

1. obhlídka terénu,
2. výzvědná činnost,
3. vypátrání nepřítele, jeho rozčlenění a síla, druh zbraně a chování.
4. zjištění jeho opevnění, vhodných cest a přechodů způsobily k útoku.
5. přímý postup na útočnou vzdálenost, zdolání, odstranění překážek, zakopání a zteč.

V obraně platny budou tyto všeobecné zásady:

1. zaříditi výzvědnou činnost vlastních hlídek,
2. zřízení obranné linie,
3. ochrana překážek, bočný ostřel předsunutými strážemi,
4. rozčlenění vlastních sil a umístění samočinných zbraní,
5. umístění a rozčlenění záloh a posil,
6. spojení,
7. osvětlování předpolí a vykonání, třeba-li, veškerých příprav ku provedení protiútoku.

Veškerá cvičení konejte tak, aby věrně odpovídala skutečnosti. Překotného, avšak povrchního počínání netrpte! Využijte přesně a účelně času stanoveného ke cvičení. Konečně nutno si uvědomiti, že se ve vzrůstající temnotě značně cele cvičení ztěžuje. Proto nutno dbáti i stupně temnoty.

Každé noční cvičení větších oddílů neb útvarů řídte těmito směrnicemi:

1. Cvičení buďte zásadně co nejjednodušší.
2. Nebuďte systematicky nebo šablonovitě upravována. Dostatek pružnosti a volnosti v jednání podrženy velitelů nebud' nikdy přehlíženy.
3. Cvičte vždy se soupeři nebo proti značkařům.
4. Bud' určen náležitý a cvičení samému odpovídající počet rozhodčích.
5. Ke každému cvičení použijte veškerých signalizačních prostředků spojovacích a oddílů. Co nejčastější použití kulometných rot při nočních cvičeních je velice důležité.
6. Začátek cvičení bud' stanoven na dobu prvního soumraku nebo na ranní hodiny před svítáním.
7. Každé přestávky použijte k uspořádání jednotlivých částí (viz Vo—1/2, str. 76: Zjednání spojení a zaslání situačních hlášení).
8. Překážky buďtež obránci bud' úplně vybudovány neb alespoň kolíky a provazy vytýčeny. Cvičeno bud' tam, kde možno terén opevniti.
9. Úzký, útočný prostor a hluboké rozčlenění do hloubky buďte při nočních cvičeních vedoucí zásadou.

Ke zdárnému výcviku za noci nutno vypěstovati jak tělesné, tak i morální vlastnosti vojínovy.

Odpovědnost jednotlivých velitelů v době války je příliš značná, než abychom jim v době míru neposkytli řádné a všestranné příležitosti k osvojení všech nutných odborných vědomostí.

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 11.

Ročník I.

Příprava pro válečnou školu.

Úvodní poznámka.

Počínajíc tímto číslem budou „Cvičební Listy Vojen. Rozhledů“ uveřejňovati studijní náměty určené pro důstojníky, připravující se k přijímacím zkouškám do Válečné školy. Tyto náměty i jejich autorská řešení, sestavené z příkazu hlavního štábu (Výnos MNO, č. j. 50.455 vých. dův. 1922) přímo Válečnou školou, mají býti těm, kdo je budou studovati k účelu shora naznačenému, pravým vodítkem v práci, t. j. mají je jak svým rozsahem a metodou, tak také hlavně doktrínou, kterou v sobě obsahují, seznámiti s povahou a duchem písemných prací a ústních kolokvií, které bude podstoupiti kandidátům povolaným k přijímacím zkouškám; ostatním pak důstojníkům, jimž studium dnešních vojenských problémů jest zájmem a potřebou intelektu a srdce, mají sloužiti za podklad k novému zkoumání těch mnohonásobných a nových otázek, které do dnešní vojenské vědy přinášejí neustávající vývoj technický a průmyslový, nechávaje nedotčenými ony věčné základní principy válečné vědy a válečného umění.

Přinášíme níže první dvě taktické úlohy, které v intencích pana podplukovníka francouzského generálního štábu Maratueche, řádného profesora všeobecné taktiky, jenž byl velitelstvím Válečné školy pověřen vedením těchto přípravných námětů, sestavili mimořádní profesori Válečné školy štábní kapitáni generál. štábu Fiala a Němec.

Autorská řešení obou úloh uveřejníme v příštím čísle „Cvičebních Listů“, které vyjde dne 18. prosince t. r.; do té doby mají důstojníci, jejichž jména byla jednotlivými divisemi a zemskými vojenskými velitelstvími podle odstavce 3. shora citovaného výnosu MNO, č. j. 50.455 vých. dův. 1922 hlášena dnem 1. listopadu t. r. velitelství Válečné školy, zaslati svá vlastní řešení přímo Válečné škole v Praze IV. na Pohorelci; tato řešení budou jim poté vrácena s opravami a poznámkami Válečné školy.

Otevírajíc ochotně a vděčně svoje sloupce této příprave pro naši vysokou vojenskou školu, vyslovuje redakce „Vojenských Rozhledů“ a „Cvičebních listů“ srdečné přání, aby tento počín vedoucích vojenských kruhů setkal se s plným úspěchem, t. j. s plným zájmem a porozuměním všech, jimž jest určen a jež může zajímati svým obsahem a svým cílem.

Námět číslo 1.

Námět ze všeobecné taktiky v rámci horské pěší brigády.

Kladno a Slaný (1 : 75.000),
Mapy: Beroun
Praha (1 : 200.000).

I. Všeobecná situace.

Po několikadenním boji východně od Prahy červená armáda zatlčila modrou na západní břeh Vltavy a dosáhla k večeru dne 7. listopadu linie: Řebeč, Buštěhrad, Vřetovice, Zákolany, Kralupy a pak podél východního břehu Vltavy k severu. Na této linii jsou obě armády v dotyku.

Levý bok červené armády jest kryt jedním jezdeckým plukem v krajině Unhošť.

Zálohou červené armády jest: jedna (pátá) pěší divise v okolí Král. Vinohrad a jedna (první) horská brigáda v okolí Třebotova.

II. Zprávy o nepříteli.

Nepřítel za ústupu od Vltavy kladl postupně na několika liniích tuhý odpor a jeho zálohy silně opevnily výšiny západně Buštěhradu, Vřetovic, Zákolan, Votovic a Kralup.

Odpoledne 7. listopadu hlásili letci, že okolo 15. hodiny bylo viděti na silnici Panenský Týnec—Slaný—Praha proud v pochodu na Prahu s čelem u Panenského Týnce. Tento proud skládal se ze všech zbíraní a byl dlouhý asi 8 km.

Mimo to došla zpráva, že asi dva pluky pěchoty a tři oddíly dělostřelectva přibýly 7. listopadu okolo 19. hodiny do krajiny Mšec.

Vesnice: Rozdělov, Kamenné Žehrovice, Lány jsou slabě obsazeny pravděpodobně jízdu, jejíž síla se odhaduje na dvě korouhve.

III. Zvláštní situace 1. horské brigády a 1. jezdeckého pluku.

a) 1. horská brigáda dorazila 7. listopadu o 12. hodině do prostoru u Třebotova a bytuje v tomto rozčlenění:

Velitelství brigády: mlýn Křenek,

1. pluk: Chotec, Kosoř, Třebotov.

2. pluk: Roblín, Vonoklasy, Solopisky.

Ženíjní vojsko: 1 rota — Třebotov.

1 rota — Roblín.

Jízda: mlýn Pekárek.

Dělostřelectvo: 1 oddíl 7.5 cm,

H. Černošice,

1 oddíl 10.5 cm.

Prvky služeb: Radotín, Žabovřesky, Zbraslav.

Přes Berounku u Radotína jest postaven most. Zajištění jest zabezpečeno strážemi (každá v síle jedné čety) před: Radotínem, Kosořem, Chotčí, Třebotovem, Roblínem, Vonoklasy a Hor. Černošicemi.

Mosty přes Berounku u Dobřichovic, Budňan, Berouna a Nižbora jsou obsazeny.

b) 1. jezdecký pluk jest v dotyku s nepřátelským jezdeckem na linii: Kamenné Žehrovice—Lány. Jádru pluku v Unhošti.

IV.

7. listopadu o 22. hodině 30 min. přinese důstojník ze štábu červené armády veliteli 1. horské brigády do mlýna „Křenek“ všeobecný rozkaz, jehož výtah jest níže uveden.

Všeobecný rozkaz čís.
pro den 8. listopadu 1922.

I. Všeobecná a zvláštní situace: viz nahoře.

II. Úkol armády.

Zítřka dne 8. listopadu zůstane červená armáda v dosažených pozicích; dne 9. listopadu bude pak pokračovati v postupu ve směru severozápadním. Zítřejšího dne použije se k nutným přípravám.

III. Úkol 1. horské brigády a 1. jezdeckého pluku.

1. horská brigáda přemístí se zítřka do prostoru Unhošť a zaujme tam takové postavení, aby od 10. hodiny byla hotova zasáhnouti do boje buď ve směru na Kladno nebo na Kamenné Žehrovice.

Po příchodu 1. horské brigády do Unhoště přijde jádro 1. jezdeckého pluku do Bratronic. Úkolem jezdeckého pluku bude dále krýti levý bok armády.

Obě velitelství budou udržovati mezi sebou spojení.

IV. Pochodové pásmo.

Pochodové pásmo pro 1. horskou brigádu jest ohraničeno na severu linií: Velká Chuchle, Slivenec, Ořech, Jinočany, Chýně, Jeneč, všechna místa mimo.

V. Spojení.

Armádní stan: Praha — Hradčany.

Stanoviště velitelství 5. pěší divise: Středokluky.

„ „ 1. horské brigády: Unhošť.

„ „ 1. jezdeckého pluku: Bratronice.

Jest vypracovati:

1. Jak si představuje velitel 1. horské brigády rozčlenění svých vojsk po příchodu do krajiny u Unhoště (náčrt v měřítku 1 : 25.000).

2. Rozkaz nebo rozkazy velitele 1. horské brigády pro pochod.

Námět číslo 2.

Námět z taktiky pěchoty.

Mapa: Frýštát 1 : 75.000.

I. Všeobecná situace.

Východní armáda navázala na linii Olšy od Těšína po Roy (jižně Freistadt) a odtud na sever podél okraje Czarny les — Petrowitz a tok Schotkowky od Moschczenitz na sever dotyk s nepřátelskou (západní) armádou.

Veškeré zprávy nasvědčují tomu, že nepřítel, který dosud není hotov se svými přípravami, chce se prozatím omezit na obranu. Velitel východní armády, nechtěje dopřát nepříteli času k dokončení příprav a k vybudování opevnění, rozhodne se provést dne 1. listopadu všeobecný útok.

II. Zvláštní situace 1. pěší divise východní armády.

Přední prvky 1. pěší divise dosáhly 31. října linie cesty z Petrowitz přes Piersna do Moschzenitz a odtud proti toku Schotkowky.

Podle hlášení předních prvků činnost nepřátelské pěchoty projevovала se pěchotnou a kulometnou palbou z linie Col. Skrbenski — 252 — okraj lesa vých. Borowitza — východní část Col. Sczotkowicz z východních okrajů svahů kot 259 — 272 — 280 a z Nd. Mschanna.

Letectvo hlásí nesouvislé prvky zákopů na hřebetě kot 259 — 272 až 280 na východním okraji lesa východně Borowitza na kotě 250 a hřebetu severně kostela ve Skrzischově. Jen ojediněle zjištěny slabé pouze jednořadové drátěné překážky. Též byly opevněny vesnice.

Za noci na 1. listopadu zaujala divise útočné rozčlenění.

III. Výtah ze všeobecného rozkazu 1. pěší divise pro útok 1. listopadu.

I. Situace.

II. Úkol.

1. pěší divise má za úkol útočit ve všeobecném směru G. Buchwald-Thurz, aby obchvatem nepřátelské posice na Olši ulehčila sousední divisi útočící ve všeobecném směru Freistadt — Karviné, přechod řeky.

Severní divise útočí ve všeobecném směru na Wilchwa.

III. Pásmo divise je ohraničeno:

na jihu: tokem Petrovky a Olšy,

na severu: čarou Mschanna — $\triangle$ 280 — $\triangle$ 279 (sev. G. Thurz) — Czirsowitz (vše včetně).

Postupné cíle:

1. cíl: silnice Wilchwa — Godow,

2. cíl: Czirsowitz — G. Gorzitz — 259.

IV. Záměrem generála divisionáře jest provést hlavní nápor napravo na horský hřbet 280 a na planinu východně lesa Buchwald a podporovat tento útok z jihu útokem na Godow — Olschinu.

V. V důsledku toho útok bude organizován takto:

a) výchozí základna: linie dosažená předními prvky,

b) útok na první cíl proveden bude dvěma útočnými skupinami.

1. Severní skupina pod velením generála velitele 1. brigády, skládající se z pěti praporů 1. brigády s pluky vedle sebe s třemi prapory v první linii.

2. Jižní skupina pod velením generála velitele 2. brigády tvořená 3. plukem s dvěma prapory v první linii.

Hranice mezi oběma skupinami: čára Col. Sczotkowicz — 250 — Vw Bielitzhof — 247 (vše pro severní skupinu).

c) Záloha divise:

1. prapor 1. brigády v roklich severozápadně Schloss M. (severně Ruptau).

Čtyři pluky v údolí Ruptau.

d) divisiční dělostřelectvo utvoří tři skupiny: dvě skupiny přímé podpory a jednu skupinu všeobecné činnosti a protibaterijní.

1. Skupina přímé podpory severní brigády pod velením velitele lehkého dělostřeleckého pluku bude se skládati z oddílu 8 cm, oddílu 10 cm houfnic a z oddílu 75 mm horských děl.

2. Skupina přímé podpory 3. pluku bude utvořena 1. oddílem 8 cm za velení jeho velitele.

Obě skupiny přímé podpory zaujmou posice západně linie silnice Königsdorf—Ruptau—269 západně Cissowky.

3. Skupina protibaterijní a společné činnosti pozůstávající z hrubého dělostřeleckého pluku divise pod velením velitele pluku zaujme posice východně silnice Königsdorf—Ruptau.

e) Ženíjní vojsko, eskadrona.

VI. Útok vyrazí v 7 hodin na celé frontě z výchozí základny. Po dosažení prvního cíle oddily se zde zastaví a zařídí se k jeho obraně, vyčkávající rozkazu k dalšímu postupu.

Útok bude připraven celým divisním dělostřelectvem od 6. hod. 30 min. počínajíc: Skupinami přímé podpory podle pokynů pěchoty; skupinou protibaterijní a společné činnosti, pokud protibaterijní činnost to dovolí, střelbou na 280 (již Mschanna) a planinu východně lesa G. Buchwald.

VII. Spojení se severní divisí zajištěno bude praporem této divise postupujícím po ose $\triangle$ 280 (sev. Ob. Mschanna) — Vw. Wilchwa — Col. Dyhrngrund.

Jižní útočná skupina zajistí jednou četou spojení se severní skupinou a bude krýti proti nepříteli na jižním břehu Olšy.

VIII. Letectvo.

IX. S. V. (stanoviště velitelství) divise bude 1. listopadu od čtyř hodin počínaje v Ruptau u kostela. Osa přemístění Moschczenitz-Skrzischov.

S. V. 1. brigády od 4 hodin počínaje v Königsdorfu; osa přemístění: 280 — cesta přes 278 — 280 — 279 (sev. 9. Thurze.)

S. V. 2. brigády: skupina domů 500 m záp. - 269 (vých. Piersna) osa přemístění Piersna — Borowitza Godow, cesta Lazisk — Gorzitz.

Jest vypracovati:

1. Rozhodnutí generála velitele severní brigády.

2. Na základě tohoto rozhodnutí útočný rozkaz velitele severního pluku.

Výňatek ze srbského služebního předpisu pro pěchotu.

(Pokračování.)

Užívání lopaty.

Zákopová válka dodala ženijnímu nářadí významu, jaký měla dosud jen puška.

Pěšák je dnes i bojovníkem s puškou i ženijním vojínem; nelze představit si při zákopové válce jedno bez druhého. Pěšák užívá dokonce častěji lopaty než pušky.

Získá-li pěchota nějaký úspěch, opanuje-li nějaké postavení a nezačne-li je ihned opevňovati, bude v nejkratší době přinucena je opustiti. Puška jí při tom nemůže pomoci, nýbrž ženijní nářadí. Postavení musí býti proto nehledíc na únavu opevňováno hned, jakmile jest dostiženo; každá rána motykou v této chvíli ubírá nepříteli naději na úspěch jeho protiútokem, ke kterému se právě jistě připravuje. Představení musí přesvědčiti své vojíny o této nutnosti. Puška přináší nepříteli smrt, lopata chrání náš život. Ostatně je lehčí udržeti postavení než je opustiti, poněvadž nepřítel střelbou pronásleduje utíkající.

Důstojníci vedou snadno své lidi do boje, ale není snadné dosíci toho, aby unavená a v boji decimovaná rota začala ihned opevňovati své postavení. I zde musí spolupůsobiti vlastní příklad, poněvadž opevňovati postavení je rovněž svatá povinnost jako vytrvati v boji. Opanované postavení, není-li opevněno, může býti nepřitelem opět dobyto sebe slabším protiútokem, poněvadž vojíni, kteří nechtějí opevňovati postavení, nesnaží se ani udržeti je.

Tomu se musí pěchota naučiti včas, neboť je potřebí mnoho času na to, aby se vojíni naučili prováděti opevňovací práce. Jest dosti příkladů z poslední války na důkaz správnosti tohoto tvrzení.

Co musí vojín umět prováděti z polního opevňování: úkryt — masku pro ležícího střelce; zákop pro stojícího, klečícího nebo ležícího střelce; traversy; kryté střelnice; nekryté střelnice; úkryty pro střelivo; spojovací zákopy; kryty pro kulomet; pasivní úkryt slabší i silnější; kryty v zemi.

Představený (velitel čety, roty atd.) musí umět opevniti své postavení (úsek).

Pro opevňování postavení platí určité zásady, které jsou uvedeny ve všeobecných příkazech.

Podle „Zásad pro vedení zákopové války“ boj v zákopech se rozvíjí v prvním, druhém a třetím postavení.

První postavení pokládá se za hlavní a zřizuje se obvykle z trojích zákopů (první, druhé a třetí zákopy). Vzdálenost mezi nimi závisí na terénu a na nepříteli a síle vojska, určeného k ochraně příslušného úseku. Mimo to třeba přihlížeti k tomu, aby dělostřelecké náboje, vystřelené na jedny zákopy, nezasáhly též sousední; aby vlastní dělostřelectvo mohlo střeliti na první zákopy, zmocní-li se jich nepřítel, bez nebezpečí pro ostatní, a aby zálohy, které jsou v zadních zákopech, mohly včas pomoci předním. Jak zkušenosti učí, má býti vzdálenost mezi prvními a druhými zákopy 300—500 m, t. j. vzdálenost normálního hledí, a vzdálenost mezi druhými a třetími může býti 500—1200 m, t. j. vzdálenost účinné palby pěchoty.

Z toho plyne, že hloubka prvního postavení, které má troje zákopy, jest asi 2 až 3 km.

První zákopy se vyznačují sítí důkladných překážek a jejich ochrana se zakládá hlavně na palbě kulometů a na protiútokích, které mají prováděti nejbližší zálohy. Druhé zákopy musí býti opevněny co nejsilněji; třetí pak jsou opěrným postavením. Odpor obránců musí stoupati směrem od prvních zákopů ke třetím. Nepostačí však míti jen tyto tři linie, rovnoběžné s frontou, nýbrž třeba organisovati celý systém spojovacích zákopů, upravených k obraně, kterými se spojují různé linie a tím se umožňuje, že se uzavře prorva, podaří-li se nepříteli učiniti ji v předních zákopech a že se utvoří pohyblivé jednotky k protiútokům, které mají nepřítele vypuditi z dobyté části postavení. Tyto spojovací zákopy s určitou úlohou se nazývají zákopy příčné (záhradné).

Druhé postavení se upravuje za prvním asi na 6 až 8 km mimo dostřel dělostřelectva; organisace tohoto postavení se provádí též podle zásad organisace prvního postavení.

Třetí postavení se upravuje za druhým podle stejných zásad, a musí míti vzadu ještě opevněná postavení, čelná i bočná, kde se mohou vojska shromáždit, spořádati a znovu bojovati s nepřítelem.

Proto, mluví-li se o opevňovacích pracích při zákopové válce, slovo „postavení“ má určitý význam a nemůže se ho užívat v tak širokém významu, jako se to děje v taktice.

Jest potřebí říci několik slov o organisaci linie, zákopů vůbec. „Linie“ není nepřetržitá (třeba že jsou podle „zásad pro vedení zákopové války“ přerušeny nebezpečná), neboť podle vodítek pro opevňování polních postavení „linie“, se neupravuje tak, aby představovala nepřetržitou palebnou čáru. Nepřetržitá palebná čára nevyhovovala by požadavkům boje. Především nemohla by se spojití čelná a bočná palba a to je při střeleckém boji velmi důležité. Pro toto spojení čelné a bočné palby jest nezbytně potřebí, aby „linie“ byla přerušovaná a ne jednotná.

Mimo to pro přerušovanou linii je potřebí menší posádky, čímž bývá zajištěn větší úspěch, neboť z jednotlivých částí přerušované linie (zákopy, opevněná místa) možno střílet na nepřítele i čelně i bočně. Z toho je patrné, že linie není jednotná, nýbrž přerušovaná a skládá se z jednotlivých částí, které jsou od sebe odděleny malými prostory. Každá taková část linie jest do jisté míry samostatná; má svého velitele, svou vlastní posádku (která musí býti vždy celou jednotkou — družstvo, četa).

„Linie“ ve válce zákopové vedle toho, že není jednotná, není ani linií v geometrickém slova smyslu. V zákopové válce „linie“ znamená „pás“ určité hloubky (ve směru cíle), poněvadž se její uvedené části nehledí vyrovnati, nýbrž umísťují se vpředu i vzadu podle terénu a podle toho, je-li třeba střílet na některé místo silněji nebo slaběji. Proto jsou některé z těchto částí vpředu a některé vzadu, nepravidelné, jak to diktuje terén, a všechny si vzájemně pomáhají a doplňují se. Hloubka „linie“ může býti přibližně 100—300 m.

Aby všechny různé části „linie“, umístěné po délce a hloubce, mohly v bitvě společně postupovati, musí se — hlavně ve válce zákopové, kde jsou „linie“ velice dlouhé, a jsou tři na jednom postavení — provéstí seskupení těchto částí a tím ulehčiti velitelství. Seskupení se provádí podle těchto zásad:

Všechny části jedné „linie“, které jsou navzájem zcela blízko (v šířce 300—400 m a v hloubce 100—300 m) a které jsou i tak umí-

stěny, aby si navzájem pomáhaly a se doplňovaly, tvoří „pravý (střední, levý) rotný úsek“, (opěrný bod, který musí svou palbou zastavit útok nepřítele. Rotný úsek jest ohrazen překážkami. Rotný úsek obsazuje obyčejně rota, ale může se též státi, že je posádka menší; jest třeba však starati se vždy o to, aby to byla celá jednotka s jedním představeným, který jest odpověden za obranu. Vzdálenost mezi rotnými úseky (opěrnými body) závisí na taktické důležitosti dotyčného místa; prostor mezi rotnými úseky musí býti vždy vydán dobré bočné palbě.

Rotné úseky tvoří „pravé (střední, levé) podúseky“ (středisko odporu, opěrná skupina), které jsou podřízeny veliteli podúseku. Podúsek obsazuje obyčejně prapor, ale může se též státi, že je posádka menší; jest třeba však starati se vždy o to, aby to byla celá jednotka, s jedním představeným, který je odpověden za obranu. Velitel podúseku určuje sílu posádky pro rotné úseky svého podúseku a sílu zálohy podúseku. Veliteli podúseku bývá někdy podřízeno též dělostřelectvo. Podúsek obsahuje i rotné úseky druhých a třetích zákopů. Podúsek je obyčejně ohrazen překážkou. Prostor mezi podúseky může býti 800—1200 m s tou podmínkou, že jest vystaven dobré bočné palbě, začez jsou odpovědni velitelé podúseků. Několik podúseků bývá podřízeno jednomu velitelství a tvoří „úsek N. pluku“. Velitelství plukovního úseku jest obyčejně podřízeno dělostřelectvu (úseku) a plukovní záloha. — Několik plukovních úseků, podřízených jednomu velitelství, tvoří „pravý (střední, levý) úsek N. divise“. Ten se organisuje podle stejných zásad jako plukovní úsek a má své dělostřelectvo úseku a svou zálohu úseku. Divisijsní úseky tvoří „N. divisi“.

Jak viděti, seskupování se provádí nejdříve na rotné úseky (opěrné body) na každé linii zvlášť; potom se rotné úseky všech tří linií seskupují v podúseky a úseky v každém postavení zvlášť. Tudíž: opěrný bod (rotný úsek) je část linie a podúsek a úsek jsou částí postavení.

Boj.

Všeobecná ustanovení.

1. V zákopovém boji úspěch každého podniku závisí jen na tom, jak je podnik připraven (organisován) a jak je proveden.

2. Příprava (organisace) provádí se podle zvláštního plánu, který se sestavuje po důkladném odhadnutí situace na příslušném úseku a vyžaduje, aby provedena byla všechna opatření, předvídaná plánem v ustanovené době.

3. V plánu, podle kterého se příprava provádí:

- a) jest všestranně prostudován daný rozkaz (účel podniku);
- b) jest všestranně prostudován způsob, jak se užije jednotky a jejich technických prostředků, aby rozkaz byl proveden (aby bylo dosaženo účelu podniku);
- c) jest přidělen úkol každému oddílu a zabezpečena součinnost jeho částí při provádění;
- d) jsou určena opatření pro udržování spojení při provádění úkolu, a
- e) jest určen čas, kdy musí býti všechny přípravy skončeny.

4. Aby daný rozkaz (účel podniku) byl snadno pochopen, jest potřebí neustále a systematicky pozorovati nepřítele; dále je třeba obsáhle, energicky, neúnavně, houževnatě a všemožně vyzvídati

zprávy o nepříteli; všechny zprávy, jichž bylo dosaženo buď službou výzvědnou a pozorovací, nebo jež došly od vyšších představených, je nutno studovati systematicky.

5. Při studiu způsobu, jak se užije jednotky a jejích technických prostředků, aby byl proveden obdržení rozkaz (účel podniku), třeba pamatovati na to, že je těžko dostati posilu a že jest třeba spoléhati jen na onu sílu, která je po ruce, a že v zákopovém boji nemá tak velkého významu velikost síly, jako její správné užití. (Hromaditi vojska je dokonce škodlivé.)

6. Úkoly jednotlivých částí musí býti přesně stanoveny do nejmenších podrobností; každý podřízený musí obdržeti přesné, jasné a určité návody o tom, kdy, co a jak má provésti. Každý musí věděti, co má dělat a zač je odpověden.

7. V zákopovém boji je možno v největší míře užívati všech spojovacích prostředků. Ani jeden prostředek nesmí se pokládati za zbytečný, usnadňuje-li spojení.

8. Příprava (organisace) musí býti skončena v ustanovenou dobu, ale musí se dbáti toho, aby všechny přípravné práce byly provedeny účelně a tak, aby od vojína nebyly žádány věci nemožné. Proto příprava v zákopovém boji (hlavně, když se chystá útok) může trvati někdy dlouho (několik dní, týdnů, měsíců).

9. Když byly přípravy provedeny, jest každý představený povinen osobně prohlédnouti svou jednotku a přesvědčiti se o její hotovosti.

10. V boji zákopovém se nesmí zapomenouti ani na jedinou maličkost, poněvadž někdy na maličkosti závisí úspěch celého podniku a proto není potřebí obávati se maličností, nýbrž nutno jich využíti.

11. Nikdo se nesmí vymlouvat na náhodu. V zákopu, kde se žije měsíce a roky zcela na blízku nepříteli, je každý povinen vše poznati, viděti, prostudovati a podle své možnosti podnikati vše, co je všeobecně prospěšné, a o tom, co není v jeho pravomoci, včas zpravit příslušného představeného.

12. Jenom tehdy, když všichni vynaloží všechny své síly, když je pocit povinnosti stejně silný u všech vojáků a když je každý hotov se obětovati, mohou býti v zákopovém boji překonány všechny obtíže a možno zvítěziti.

13. Plán, podle kterého se provádí příprava, má, pokud lze, obsahovati též opatření pro pozdější podniky podle toho, jak se vyvíjejí.

14. Všechny údaje pro vypracování plánu, jakož i plán sám, musí býti písemné. Když je příprava skončena, jest potřebí starati se o to, aby jak lidé, tak i materiál a všechny objekty byli každé chvíle hotovi boj započítí.

15. Podle provedené přípravy třeba vypracovati plán k boji.

16. Podle plánu k boji vydá se rozkaz k boji.

Útok.

1. Zákopový boj vyznačuje se tím, že bojová fronta nemá křídel ani boků a že manévrování je omezeno.

2. Proto v zákopovém boji jest jen jeden způsob útoku — prorva nepřátelské fronty a potom tlak do boku a v týl, což přinutí ne-

přítele vykliditi celou frontu. Teprve potom možno mluvit o manévrování.

3. Aby útok skončil úspěšně, je třeba hojné a pečlivé přípravy (organisace) a odhodlaného provedení.

Příprava (organisace) útoku.

4. Příprava útoku provádí se podle všeobecných zásad, které jsou vyloženy svrchu u všeobecné přípravy. Zde o ní jen stručná zmínka.

5. Příprava obsahuje:

- a) přezvědy;
- b) výběr místa prorvy;
- c) rozdělení jednotek;
- d) ženijní práce, které třeba ještě vykonati, aby útok byl usnadněn;
- e) seskupení jednotek;
- f) opatření pro udržování spojení; pátrání u nepřítele a donášení zpráv;
- g) zásobování jednotek střelivem potravinami a všemi ostatními potřebami;
- h) přípravu pro užití těžkých a lehkých kulometů, houfnic a zákopových děl vůbec;
- i) vypracování plánu útoku;

a) Přezvědy.

6. Přezvědy se vztahují na:

- a) terén;
- b) prováděná opevnění v nepřátelském postavení;
- c) místa, kde jsou nepřátelské baterie;
- d) umístění nepřítele v postavení (pěchoty, zákopových děl, vrhačů granátů a bomb a minometů, kulometů).

7. Přezvědy terénu najdou se skryté přístupy k nepřátelskému postavení nejméně vzdálené a pokud lze až k drátěným překážkám; vybírají se místa pro pozorování a místa pro zřízení východišť k útoku a pro jejich spojovací zákopy; odhaduje se možnost pro útok otravnými plyny a pro házení ručních granátů.

8. Přezvědy provedených opevnění v nepřátelském postavení musí odhaliti směr první linie jeho zákopů; kolik má takových linií vzadu, je-li za prvním postavením ještě druhé nebo třetí postavení; kolik řad překážek má před kterou linií, jaké jsou překážky; nejsou-li příchody k překážkám, na něž se nestřílí; druh zákopů; umístění kulometů, vrhačů bomb a granátů a minometů, zákopových děl; rozdělení celého postavení a jak nepřítel střílí s boku; kde jsou pasivní zákopy (úkryty), směr spojovacích zákopů, kde se začínají, jak se lomí a kde se končí atd.

9. O nepřátelských bateriích třeba věděti: kde jsou a jaké jsou (těžké, polní, horské); ráže i počet děl, pozorovatelný atd.

10. O pořádku nepřítele musí býti známo, jak a jak silně zajišťuje zákopy ve dne a jak v noci; kdy provádí směnu; přicházejí-li posily atd.

11. Všechny údaje obstarávají přezvědy důstojnických hlídek.

b) Výběr místa prorvy.

12. V zákopových bojích provádí se útok na široké frontě. Jednotky pěchoty útočí obvykle na celé své frontě. Ale pro prorvu se vybírá jen jedno místo, jen jedna část fronty.

13. Pro prorvu jest třeba vybrati nejdříve místo, kterého nepřítel nejslaběji hájí, a potom postupně rozšířiti úspěch, dokud není dobyt celého postavení.

14. Útok na části nepřátelské fronty, sousedící s místem, vybraným pro prorvu, provádí se též rozhodně a jeho úkolem jest, aby byl nepřítel zmaten a zmýlen, pokud se týče místa, vybraného k prorvě, a aby mu bylo zabráněno přemísťování vojska.

c) Rozdělení jednotek.

15. Jednotky musí býti při útoku tak rozděleny, aby mohly provést prorvu. Proto ta část, která je určena, aby prorvu provedla, musí míti útočnou sílu a musí udržeti terén, jehož se zmocnila, musí míti určitou hloubku. Z těchto příčin jest potřebí pro útok v zákopovém boji více pěchoty, poněvadž i zde jsou nutné zálohy.

16. Zkušenost dokázala, že pluk může prorvati frontu užší než jeden kilometr, ale to vše závisí na rozkazu, který dostal.

17. Rozdělení jednotek provádí se se zřetelem na vyvolené místo prorvy; pro útok na sousední části fronty musí se vydati co nejméně lidí. Podle stejných zásad provádí se i rozdělení technických prostředků — výbroje.

d) Ženíjní práce.

18. Účel těchto prací jest:

- a) přivésti skrytě pěchotu do zákopů pro útok;
- b) zajistiti umístění záloh, dopravu potřeb, odsun raněných a zajatých;
- c) zajistiti zákopová děla, kulomety, vrhače bomb a granátů, minomety a děla ráže 37 mm, které bylo nutno umístiti vpředu, a rovněž zajistiti zásobování těchto zbraní střelivem;
- d) zajistiti nepřetržité pozorování nepřítele a výkonnost vlastního dělostřelectva;

19. Proto bude potřebí:

1. vykopati zákop pro útok co nejbliže k nepříteli (na 150 až 200 metrů od jeho překážek); umožniti rychlé vystoupení pro počátek ztče; učiniti překážkami průchody.

2. vykopati několik rovnoběžných zákopů pro umístění záloh, vykopati nové spojovací zákopy pro spojení se zákopem pro útok; vystavěti úkryty pro kulomety atd.; umožniti lehkému dělostřelectvu, aby mohlo postupovati za pěchotou;

3. vystavěti pozorovatelný, telefonní a optické spojení.

Mimo to:

- a) vybudovati obvažiště;
- b) upravit skladiště pro střelivo, nářadí a materiál, kterého bude potřebí pro opevnění nového postavení;
- c) upravit skladiště pro potraviny a vodu.

Pro všechny tyto práce musí býti zvláštní plán.

20. Není-li vzdálenost od nepřítele veliká (150—200 metrů), vychází útok z prvního zákopu, který se v tom případě stane zákopem pro útok, a který se má závčas upravit, aby bylo možno snadno z něho vyraziti (průchody překážkami, schody v zákopu, pasivní úkryty v blízkosti pro zálohy, střelivo, ženijní nářadí, materiál).

21. Je-li vzdálenost od nepřítele větší, je potřeba v době, kdy se provádí příprava k útoku, přiblížiti se k nepříteli až na ztečnou vzdálenost. Toto přibližování provádí se buď nenadálým přiskokem, nebo za pomoci ženijních prací. Není-li ani to možno, zřizuje se zákop pro útok na okraji překážek (na straně, obrácené k nepříteli).

22. Zákop pro útok, z kterého se vychází ke zteči, musí býti tak blízko nepřítele, aby mohl voják s plnou válečnou výzbrojí jedním přiskokem dostihnouti nepřátelských zákopů, jsou-li překážky porušeny. Současně však nesmí překážeti dělostřelečtímu při střelbě na nepřátelské zákopy.

23. Místo, kde se má zříditi zákop pro útok, závisí na terénu. Zvedá-li se terén směrem k nepříteli, může býti tento zákop blíže; je-li tomu naopak, může býti dále.

Po dobu dělostřelecké přípravy k útoku zavade se posádka zákopu pro útok ve zvláštní pasivní úkryty, je-li nebezpečí, že by mohla trpěti střelbou vlastního dělostřelectva. Tyto pasivní úkryty musí býti spojovacími zákopy spojeny se zákopem pro útok.

24. Aby se zřizování zákopu pro útok neprozradil nepříteli úmysl útoku, musí se zákop budovati po celé délce úseku též tam, kde nemáme v úmyslu útočiti.

25. Budování zákopu pro útok děje se v noci; aby snad té příležitosti nepřítel nevyužil ve svůj prospěch, jest třeba zákop ve dne hájiti střelbou z kulometů a zadní stěnu nutno vybudovati velice mírně.

26. Zákop pro útok musí býti se zadními zákopy spojen pohodlnými a chráněnými spojovacími zákopy, nejméně jedním pro každou četou.

27. Zákop pro útok musí býti zařízen tak, aby se z něho mohlo vyjíti současně širokou frontou a aby nebyl porušen pořádek v jednotkách; rovněž musí v něm býti chráněná místa pro kulometry a ostatní ztečné zbraně.

V překážkách musí býti pro každou četou průchody 15—20 m zšíři, zatarasené španělskými jezdci a pečlivě maskované. Tyto průchody otevrou se po celé frontě poslední noci před útokem a to tak, že se španělští jezdci odsunou na stranu.

28. V zákopu pro útok musí býti chráněná skladiště pro střelivo a ruční granáty, zásoba pitné vody, skladiště ženijního náčiní a materiálu, kterého bude potřeba pro opevňování dobytých postavení (drát, kůly, španělští jezdci, pytliky se zemí, prkna atd.).

29. V zákopu pro útok zanechávají se pozorovatelé, ale v počtu pokud možno nejmenším.

30. Pro umístění zálohy, která se při útoku přivede blíže k zákopu pro útok, vybudují se za tímto zákopem a mezi zákopy první linie rovnoběžné úkryty, vzdálené od sebe asi 80—100 m, aby výbuch jedné střely nezasáhl současně dva úkryty. Tyto úkryty, které se nazývají pasivními, jsou zpočátku jen úzké zákopy, podobné spojo-

vacini, které jsou upraveny pro východ a při první příležitosti se doplňují pevnými úkryty nebo se v nich kopají šikmé jámy na ochranu před těžkými náboji a obkládají se někdy prkny nebo proutím.

31. Pohyb v postavení je možný jen, je-li dobře provedena síť spojovacích zákopů, při čemž nutno hleděti na to,

a) aby se zachovala orientace, což nebývá, jsou-li spojovací zákopy bezúčelně propleteny; na křižovatkách musí státi ukazovatelé cest; spojovací zákopy mohou se též číslovati.

b) aby se zajistilo spojení; proto je nutno spojovací zákopy, lomiti, byť i na újmu nejmenší vzdálenosti;

c) aby se zajistilo manévrování; proto musí býti spojovací zákopy v první linii hustší (po jednom pro každou četú), a čím dále dozadu, tím řidší, takže vzadu zůstane jenom jeden hlavní spojovací zákop, který je jakousi hlavní arterií.

Rovněž je potřebí, aby při pohybu spojovacími zákopy byl naprostý pořádek a aby se pohyb jimi děl jen jedním směrem.

32. Pro odsun raněných a zajatců upravují se zvláštní spojovací zákopy k obvazišti, které neprocházejí hlavními spojovacími zákopy pro vojsko.

33. Není-li možno vybudovati na celém postavení vhodné spojovací zákopy, je nutno zříditi je i na nejnebezpečnějších místech a všude jinde, třeba i v hlubokém zápolí, při čemž třeba používati maskování.

34. Kulomety a jiné ztečné zbraně musí býti umístěny těsně v zákopu pro útok. Tam se pro ně zhotoví úkryty, pozorovatelné, kryty pro střelivo atd. Je-li možno tyto zbraně přinést sem teprve krátce před útokem, jest potřebí připravit spojovací zákopy pro jejich dopravu.

35. V zákopu pro útok budují se, když je to nutno, nové pozorovatelné jak pro pěchotu, tak i pro dělostřelectvo.

36. Ženíjní práce třeba zvláště pečlivě prostudovati a zaznamenati do pracovního plánu pro přípravu.

(Budoucně dále.)

Drobnosti z praxe.

Taktické názvosloví. V těchto dnech vyšla péčí 9. oddělení Výchovného odboru při hlavním štábu první část „Taktického názvosloví“ německo-českého; terminologie francouzsko-česká bude vydána později. Uhlledný sešitek, jehož obsah je výsledkem více než jednoleté práce zvláštní komise při názvoslovném oddělení Výchovného odboru, přináší konečně oficiální, jednotnou terminologii taktickou, jejíž potřebu živě pocítovali všichni autoři i vydavatelé publikací z oboru všeobecné taktiky i z oboru taktik jednotlivých zbraní. Ke genezi a výkladu některých zvláště zajímavých termínů vrátíme se v příštích číslech našeho časopisu.

Verba movent, exempla trahunt. Hlubokou moudrost a pravdivost tohoto přísloví přezkouší velitel již v míru, již při výcviku, nejlépe tím, že cvičí čas od času spolu se svými vojáky, jako by byl jedním z nich: Nic neimponuje i starému, obratnému kulometníkovi, jako když vidí, že jeho kapitán rozebere a znovu složí kulomet rychleji než on.

Ničím nevzbudíme lépe zájem a snázivost nováčků, než zacvičíme-li ranní tělocvičnou půlhodinku společně s nimi, čelem k oddílu, před frontou dvacetkrát dřep, jejíž právě nacvičují; rozjaříme je tím a získáme si jejich přichylnost — i vážnost. Uvědomí si a uvěří, že to ten jejich nadporučík myslí doopravdy, káže-li jim o dobrodiní vojenské tělesné výchovy... Ano — slova pohnou, ale příklad táhne. Velitel, u něhož se voják počne podívat opravdovostí a jarostí, vyhrál již svou věc: stává se živým příkladem....

Maličkost... Potkávám oddíl vracející se ze cvičení za veselého zpěvu městskou ulicí. Sevřený proud ukázněných a jarých chlapců, jeden jako druhý, ovinovačky, polní čapky. A v čele důstojník — jistě svědomitý a řádný představený — v pantalonech a vycházkové čepici... Snad si ani neuvědomuje — tu maličkost..., ale já spěchám dále, abych nezaslechl, jak si té maličkosti všimne některý z občanů, kteří se zálibně a pyšně otáčejí po svých vojácích.

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 12.

Ročník I.

Příprava pro Válečnou školu.

Podplukovník francouzského generálního štábu MARATUECH:

Rady kandidátům válečné školy pro přípravu ke zkoušce z taktiky.*)

Důstojníci, ucházející se o přijetí do válečné školy, podrobují se podle výnosů nyní platných dvěma písemným zkouškám a jedné ústní. U každé z těchto zkoušek dostanou kandidáti jednu otázku z taktiky; koeficient této otázky ukazuje zřejmě na její důležitost. Z toho lze souditi, že — zcela spravedlivě — taktika tvoří hlavní základ přijímacích zkoušek a že proto kandidáti mají přihlížeti zejména k tomu, aby rozšířili své znalosti a schopnosti v tomto předmětu.

Otázky kladené při těchto trojích zkouškách mají poněkud odlišný vzhled, o jehož zvláštnostech se zmíníme později. Jejich účel jest však týž, t. j. mají dáti zkoušejícím možnost, aby si učinili úsudek o tom, zda

1. kandidáti mají alespoň minimum nevyhnutelných vojenských znalostí, aby mohli s úspěchem sledovati vyučování na Válečné škole;

2. zda mají nutné schopnosti a dostatečnou duševní zralost k rozboru nějaké otázky a k vyvození logických závěrů z tohoto rozboru;

3. zda dovedou přesně a jasně vyložití a podati látku, o které přemýšleli.

Některé rady, jež uvedeme, směřují k tomu, aby orientovaly celkovou přípravu kandidátů, aby vedly jejich úsilí ve směru nanačteném Věstníkem MNO, aby zmenšily jich tápání, aby je jedním slovem uvedly — pokud se to týče taktiky — do rámce, v němž mají pracovati.

I.

Především jest důležité říci, jaké prameny mají si kandidáti opatřiti, aby začali vhodně svou práci. To v nynější době jest věc zvláště choulostivá. Svět sotva vyšel z velmi dlouhé války, jejíž životní význam upoutal pozornost každého jednotlivce. Následek toho byl, že ve všech armádách snaží se oprávněné autority — po dostatečném odpočinku — najíti všechna naučení, jež z války vyplývají. Poněvadž těchto naučení je velmi mnoho a poněvadž vyvolávají často diskusi, vycházejí oficiální prameny — ve formě řádů a

*) Řešení námětů z tohoto čísla (námětů čís. 3. a 4.) budež předložena do 10. ledna, kdy vyjde další číslo „Cvič. L.“. Počínajíc tímto číslem, bude v této rubrice vždy předem oznámeno, kterých map bude potřeba k řešení námětů z čísla nejbližšího příštího, aby si je řešitelé mohli včas opatřiti. K námětům z příštího čísla „Cvič. L.“ jest potřeba týchž map jako k námětům čís. 1. až 4.

instrukci — pomalu a opatrně. Tento všude znatelný zjev projevuje se zřejmě také v armádě československé a jest lehce pochopitelné, že tomu nemůže ani jinak být u mladé právě se tvořící armády.

Naopak však se stává, jako ve všech velikých dějinných epochách, že individuality, které se zúčastnily velikých událostí, cítí potřebu, aby vypsaly svým vrstevníkům to, co viděly, co při tom cítily a jak tomu po svém rozuměly.

Tento úkaz není novým. Objevil se již po dlouhém období napoleonských tažení. Když opět nastal mír, veliký počet těch, kteří cítili potřebu povědět, že drželi v rukou meč nebo že slyšeli jeho řinčení, chtěli vypravovati o velikých událostech, jichž byli buď hrdiny nebo svědky. Z toho kvetly anekdoty, paměti četných generálů, důstojníků všech stupňů, vojinů, ba dokonce i markytánek.

Něco obdobného se děje i dnes. Jednají tak bývalí vysocí velitelé, aby vyložili důvody svých rozhodnutí a činů, aby se mnohdy ospravedlnili z obvinění vznesených proti nim více méně dobře informovaným veřejným míněním; jiní se opět chápou péra, jsouce k tomu pobádáni jediným přáním, aby poučili své nástupce o tom, čemu se sami naučili; konečně ještě jiní chtějí pouze sdělit své dojmy. Proto také četné publikace vojenských nebo civilních osob, které se války buď zúčastnily nebo ji jen viděly, zaplavují opět revue a nakladatelství.

A tak ten, kdo se dnes zabývá vojenskými věcmi — a to je také kandidát Válečné školy, — má před sebou na jedné straně skutečně chudé prameny oficielní, na druhé straně také až přesprilíš bohaté prameny neoficielní bez jakékoliv záruky. I jest přirozeno, že kolísá ve volbě pramenů a že naráží zcela pochopitelně na obtíže.

Proto vydali vysocí vojenští činitelé — znepokojeni touto skutečnou situací — rozkazy, podle nichž mají štáby jednotlivých divisí a zemských vojenských velitelství a také Válečná škola sama usnadnit práci kandidátů všemi možnými prostředky.

Válečná škola může — se zřetelem na svůj vymezený obor působnosti a svoje specifické postavení — zasáhnouti pouze potud, že podá celkové rady a předloží náměty k pracím a příklady jejich řešení; i to však může vykonati jen díky Vědeckému ústavu vojenskému, jenž se uvolil věnovati k tomu cíli část „Cvičebních Listů“, přílohy „Vojenských Rozhledů“.

Důstojníci různých štábů mohou v této věci působiti příměji, protože jsou s kandidáty v bezprostředním styku. Oni mohou a musí se snažiti, aby ve svém oboru osobně poznali každého kandidáta, oni mohou kandidátům raditi, vésti je podle jejich zvláštních potřeb, dávat jim práce, odstraňovati pomalu chyby, jež u nich zjistí, a býti jim nápomocni ve volbě knih. Studium téže knihy nehodí se stejně všem kandidátům a také týž způsob studia nehodí se všem.

Látka, prameny, v nichž by mohli hledati kandidáti potřebné znalosti, dají se roztržiti do tří skupin, jež postupně a rychle prodeme:

- a) úřední prameny;
- b) poloúřední prameny;
- c) volné prameny.

A) Úřední prameny.

Úředními prameny jsou minister. nařízení, řády nebo instrukce, podepsané ministrem nebo náčelníkem hlavního štábu. Jak jsme již dříve řekli, těchto pramenů jest velice málo. Ostatně všechny nebyly

by ani užitečný kandidátům. Nejdůležitější ze všech, které by kandidáti měli znáti a které by měly tvořiti samu kostru vojenských znalostí kandidátů, jsou především „Služba v poli“ a „Cvičební řády“ pěchoty, dělostřelectva, letectva a jezdeckta. Bohužel o většině těchto řádů se teprve pracuje a zvláště důležitý řád „Služba v poli“, pravý breviář každého důstojníka, studujícího taktiku, ještě nevyšel.

Avšak jest třeba uvážiti, že každý řád, když vyjde, jest výronem doktriny a následkem toho, že i v řádu některé jednotlivé zbraně, třeba že se zvláště zabývá cvičením vojsk této zbraně, odráží se nevyhnutelně přijaté taktické principy, a že způsoby provádění těchto principů, označené v řádu, jsou právě jejich výsledkem.

Jest tedy možno že studia již vyšších řádů jednotlivých zbraní nabýti nejen znalosti o taktice příslušné zbraně, nýbrž také o několika všeobecných principech, které tvoří podstatnou část doktriny.

Budiž tedy první snahou kandidátů, aby co možná nejdůkladněji prostudovali dosud vyšlé cvičební řády. Tot' samo východisko jejich studia, jediný pevný podklad. Ale toto studium řádu nesmí se omeziti na pouhou četbu. Řády jsou úmyslně psány co možno hutně, a každé užité slovo má tam přesný význam. Proto při jejich četbě jest třeba přemýšleti, hodnotiti tato slova a výrazy. Pro kandidáta jest to práce, vyžadující trpělivosti a houževnatosti, jest to práce, při níž často mu bude třeba vysvětlivek od těch, kdo jej připravují; ti se mají proto při opravách úloh opíráti neustále o ustanovení platných řádů.

Generál náčelník hlavního štábu branné moci, chtěje čeliti nedostatku řádů, vydal při různých příležitostech jistý počet instrukcí, jako na př. pro cvičení vyšších velitelů nebo pro podzimní manévry. Tyto instrukce omezují se sice nezbytně na několik zvláštních případů, ale i když nemají rozvinutí a širě reglementárních předpisů, můžeme je přece považovati za podklad příslušných kapitol příštích řádů. Ony představují i když ne celou doktrínu, tedy aspoň její část. Tyto instrukce jsou podepsány přímo náčelníkem hlavního štábu a proto v pramenech pro kandidáty mohou býti zařazeny bezprostředně za platnými řády. Tím jsou vyjmenovány oficiální prameny, o něž se může kandidát bezpečně opíráti, není jich, jak vidíme, mnoho.

Poněvadž tedy těchto pramenů jest velmi málo, dají se mnozí kandidáti svěsti k tomu, že zvětší počet svých příruček tím, že čerpají z jiných zdrojů, jako na příklad z nových a starých řádů cizích armád. Zde jest však třeba upozorniti na nevýhody, jež z toho plynou.

Nesmíme zapomenouti, že reglementární předpisy obsahují zároveň směs zásad a taktických způsobů, a že způsoby odpovídající jisté době a jistému prostředí, nevyhovují nutně také jiným dobám a jiným místům. Není pochyby, že jsou výbornou pomůckou pro uvědomělé duchy, kteří v nich hledají srovnávací studium. Avšak mnohem méně jsou doporučitelny pro mladé důstojníky, kteří ještě nejsou s to, aby přesně rozlišili zastaralé předpisy od oněch, jež si zachovaly platnost.

Není pochyby, že ministr Národní Obrany rozhodl se vzíti za podklad československých řádů francouzskou doktrínu a proto nové řády, uveřejněné ve Francii, mohou býti s užítkem doporučeny. Nicméně jest třeba postupovati při tom s jistou soudností a bude k tomu kandidátům zapotřebí nutných rad starších kamarádů, kteří jim pomáhají v přípravě; neboť armáda československá nenapodobuje otrocky francouzských metod; hledí se jimi jen prochnouti,

aby je přizpůsobila zvláštním podmínkám, v nichž by jí bylo vésti boj.

Staré, předválečné nebo za války vyšlé řády jsou zajímavým pramenem pro historii, ale kandidáti nemají jich užívatí pro taktickou přípravu. Prvé nepřihlížejí k novým naučením, jež válka odhalila. Druhé byly vydány, aby vyhovovaly okamžitým potřebám, a berou v úvahu jen většinu zvláštních případů, pod jejichž dojmem byly sestaveny.

Zkrátka kandidáti mají důkladně prostudovati již vyšlé řády armády československé, instrukce ministra nebo náčelníka hlavního štábu a pouze podle náhledu starších důstojníků, kteří jim pomáhají v přípravě, jen několik jiných, nových řádů, zejména francouzského původu.

B) Prameny polouřední.

Tato druhá skupina skládá se hlavně z přednášek a prací, jež vycházejí ve vojenských školách. Tato skupina tvoří výborný celek pramenů, jimž kandidáti mohou důvěřovati a které jim dávají jak nové poznatky, tak také pracovní metodu. Do této skupiny patří mimo jiné také tato Přípravka pro Válečnou školu, uveřejňovaná ve „Cvičebních Listech“, příloze „Vojenských Rozhledů“.

Hodnota těchto pramenů, které ostatně nejsou zákonem jako řády, vyplývá z různých složek. Je to především to, že se zásadně nevyučuje na vojenských školách ničemu, co by nevyplývalo z pokynů nejvyšších vojenských činitelů nebo co by alespoň nebylo jimi schváleno. Dále, že velitelé a profesori škol byli naznačení pro tyto úřady proto, že prokázali k této činnosti potřebnou oprávněnost. Konečně, že všechny tyto osoby — kromě poznatků již dříve nabytých — mají výhodu úplné specialisace, že mají dosti času, aby přemýšlely o taktických otázkách, poněvadž se jimi stále zabývají při vyučování. Vojenské školy tvoří opravdová duševní ohniska, kde profesori a žáci, prosti veškeré jiné starosti, užívají všech svých sil a celého času k tomu, aby prohloubili a prodiskutovali otázky doktriny.

Přes to i tu nehodí se vše dobře pro kandidáta a jest tedy třeba, aby rádce, jenž jej připravuje, zakročil při jeho volbě. Přednášky určité školy nejsou psány pro všechny důstojníky; jsou určeny pro důstojníky — žáky této školy a proto přihlížejí k jejich úrovni. Zejména přednášky Válečné školy spočívají na základech, které žáci již musí mítí, ale kterých nemá ještě kandidát, zejména na počátku své přípravy.

Mimo to teoretické učební běhy, vyšlé ve formě přednášek nebo pojednání, jsou vždy neúplné, protože profesori je denně doplňují četnými cvičeními na mapě, v terénu, nebo opravami prací. Proto má těchto přednášek užívatí spíše důstojník, jenž kandidátovu přípravu řídí, než kandidát sám; tento pak jich užívá pouze podle pokynů prvního.

Větší zisk mohou kandidátovi poskytnouti cvičení a písemné práce i jejich opravy, neboť ty mají tu přednost, že slouží za příklad pracovní metody, přemýšlení, úvah a redakce. Náměty, jež vycházejí v těchto „Cvičebních Listech“, mají mimo to tu pozoruhodnou přednost, že jsou voleny v rámci obdobném onomu, v němž budou kandidáti při přijímacích zkouškách pracovati svůj úkol.

Zkrátka, nechť se kandidát cvičí hlavně v rozbírání úloh, tuto uveřejňovaných, pak několika školních prací a studuje jen ony

přednášky, které mu byly doporučeny důstojníkem, jenž řídí jeho přípravu.

C) Volné prameny.

O této skupině pramenů, jinak nejčetnější, řekneme pouze několik slov. V cizině jsou různé vojenské revue přeplněny látkou, vojenské knihovny denně se obohacují novými knihami. Tak alespoň množství nahrazuje nedostatečnou jakost. Ale v této spoustě publikací jest velmi málo těch, které se přímo obracejí ke kandidátům Válečné školy. Jest povinností připravovatelů, aby je rozpoznali a označili svým mladým kamarádům. Jméno a postavení autorovo bývají často zárukou hodnoty knihy. Přes to však jest třeba, abychom ji sami četli dříve, než ji doporučíme a abychom se takto sami přesvědčili, zda problémy, jimiž se zabývá, nejsou příliš nepřístupné, příliš složité anebo příliš vysoké úrovně pro mladého důstojníka.

Kandidáti buďte ujištěni, že do Válečné školy může být přijat i ten, kdo nemá žádných znalostí o operacích armádních skupin, i ten, kdo nečetl Ludendorfa nebo Falkenhayna. Důstojníci pak, řídící přípravu kandidátů, snažte se zůstatí zdržlivými ve svých výkladech.

Studium řádů, některých kapitol školních přednáškových běhů, četba jedné nebo dvou dobrých knih a zejména četná cvičení s dobře odůvodněnými opravami a prohloubenými rozpravami dostačí, aby znalosti kandidátů dosáhly žádoucí úrovně.

(Příště dále.)

Státní kapitán generálního štábu BOHUSLAV FIALA:

Autorské řešení námětu číslo 1.')

I.

Dříve než přikročíme ke studiu daného taktického námětu, jest záhodno předeslati, že řešení tuto předkládané není nějakým řešením ideálním, nýbrž pouze jedním z mnoha jiných možných řešení.

Dále dlužno připomenouti, že námět se pohybuje v rámci horské brigády, t. j. jednotky, jež není organickou částí pěší divise, ale jež jest s to, aby samostatně žila a bojovala. Za tím účelem je vybavena všemi nutnými orgány jako pěší divise.

II.

Řešení každého taktického problému sestává ze dvou částí, a to předně z úvah (a vyplývajících z nich rozhodnutí), a za druhé z redakce rozkazů.

Stojíme-li před taktickou záhadou, tu jest tomu asi tak, jako kdybychom měli před sebou ve zkoumavce neznámou chemickou sloučeninu, jejíž složení dlužno určit. K poznání této sloučeniny došli bychom po důkladném rozboru, a zrovna tak i v taktice rozbořením dojdeme k podstatě daného problému. Taktická záhada oproti chemické má však tu výhodu, že napřed víme, s kterými prvky se budeme obírat; má však opět nevýhodu, že prvky se sobě téměř nikdy nepodobají, což má v zápětí velikou různost ve vývodech, jež z nich vyplývají. Těmito prvky jsou:

úkol,
situace,
terén.

*) Při těchto taktických pracích nebudeme se zabývat službami, nýbrž jen vojsky bojovými.

Protože tyto prvky jsou v každém případě jiné, jest nezbytně nutno, aby každý velitel — dříve než se rozhodne — podrobil je důkladnému rozboru.

III.

Úvahy.

Podkladem pro úvahy velitele horské brigády jest: všeobecná a zvláštní situace, zprávy o nepříteli, všeobecný rozkaz, ve kterém označen jest úkol horské brigády, a terén, v němž se úloha odehrává.

Úkol 1. horské brigády lze rozložití ve dvě bezprostředně za sebou jdoucí fáse, a to:

1. horská brigáda se přemístí do prostoru Unhošť;
2. zaujme tam takové postavení, aby byla hotova zasáhnouti do boje ve dvojím směru.

Velitel horské brigády učiní vlastně dvě rozhodnutí: jedno pro pochod, druhé pro rozčlenění po příchodu do krajiny u Unhoště. Naskytá se otázka, zda velitel horské brigády bude uvažovati nejprve o pochodu a teprve pak o rozčlenění po skončeném pochodu či naopak. Není pochyby, že chceme-li někam jíti, musíme zprvu vědět kam, a potom můžeme uvažovati o tom, jak se tam dostaneme. Proto také velitel horské brigády rozhodne se především, jak rozčlení své síly v okolí Unhoště, a teprve potom, jak provede pochod.

A) První rozhodnutí velitelovo.

(Rozčlenění brigády v krajině u Unhoště.)

1. Úkol.

Poněvadž úkol je ze všech prvků rozhodnutí prvkem nejstálějším a nejdůležitějším, započneme s jeho studiem.

Ve všeobecném rozkazu úkol, pokud se týče ubytování, jest stanoven takto: „1. horská brigáda zaujme v prostoru Unhošť takové postavení, aby byla hotova zasáhnouti do boje buď ve směru na Kladno nebo na Kamenné Zehrovice.“

Výraz „v prostoru Unhošť“ jest pojem dosti široký, a velitel armády ponechává veliteli horské brigády na vůli, aby pro své rozčlenění zvolil si prostor, který mu nejlépe vyhovuje. Ve zvoleném pak prostoru má velitel brigády rozčleniti své síly tak, aby byl pohotově zasáhnouti do boje ve dvojím směru. V důsledku toho toto postavení nemůže býti pouhým ubytováním, ani snad rozeskupením pro útok nebo obranu, nýbrž bude něčím mezi obojím.

Bude to jakési vyčkávací postavení, které ve svém jádru bude chovati myšlenku na boj, které však alespoň části vojsk poskytne nějaké pohodlí. Vojska nebudou tedy rozdělena na jednotky první a druhé linie a na zálohy. Při volbě míst pro jednotlivé jednotky dlužno bude přihlížeti k tomu, aby zůstaly — pokud možná — pohromadě.

Horská brigáda má býti hotova „zasáhnouti do boje“. Tím není jasně řečeno, jak brigáda zasáhne, zdali bude útočiti, nebo zda se bude obraňovati. Jest tudíž nutno, aby brigáda vyhověla oběma požadavkům a zaujala takové rozčlenění, ze kterého by snadno mohla přejíti k útoku, nebo případně v obranné postavení.

2. Situace.

Abychom se vžili do postavení velitele 1. horské brigády, prostudujeme jako druhý prvek rozhodnutí situaci. Tato sestává

z nepřátelské situace, ze všeobecné a zvláštní situace vlastních vojsk a z celé řady jiných údajů, z nichž nejdůležitější jsou: tělesný a duševní stav vojska, roční doba, počasí atd.

a) Situace nepřátelská.

Bojem na východním břehu Vltavy byl nepřítel zajisté značně otřesen; nejlepším toho důkazem jest, že vyklidil Prahu. Postupně na několika liniích kladený odpor svědčí však o tom, že nepřítel byl pravděpodobně zesílen; mimo to jeho zálohy pevně opevnily výšiny západně Buštěhradu, Vřetovic, Zákolan, Votvovic a Kralup. Tuhým odporem, stálým zesilováním své fronty a pevnou úpravou terénu zálohami prozradil nepřítel svůj úmysl, že totiž nehodlá dále ustupovati, nýbrž že zamýšlí klásti odpor na opevněné frontě.

Během odpoledne 7. listopadu byly letci konstatovány dva proudy na pochodu ve všeobecném směru na Prahu. Oba dva proudy představují dohromady sílu asi jedné pěší divise.

Nastává otázka, k čemu použije nepřítel svých záloh, na kterém místě a kdy. Chceme-li si zodpovědět tyto otázky, tu jsme nuceni zajít do říše hypotéz.

O severním proudu jest známo, že okolo 15. hod. procházelo jeho čelo Panenským Týncem. Jsou tedy vojska tohoto proudu již delší dobu na pochodu a od opevněné posice ještě 25—30 km vzdálena. Není pravděpodobno, že by nepřítel těmito vojsky, unavenými velikým pochodem, chtěl obsadit část své fronty nebo podniknouti s nimi časně zrána protiútok. Naopak tyto síly přenocují bezpochyby někde za frontou a teprve během příštího dne použije jich nepřítel k nějaké akci, a to buď k zesílení fronty na některém místě nebo k jejímu prodloužení, nebo konečně k nějaké ofensivní činnosti.

Z těchto možností by asi zajímaly velitele horské brigády dvě poslední, totiž kdyby nepřítel prodloužil frontu od Řebče směrem západním podél jižního okraje města Kladna, nebo kdyby podnikl protiútok z krajiny Kladna na západní křídlo armády u Řebče.

Jižní proud přibyl okolo 19. hodiny do krajiny Mšec. Tato zpráva přes to, že udává i počet jednotek jednotlivých zbraní, není přece jasná, neboť nevíme, jak se tam hlášené prvky dostaly, zdali pochodem, či byly-li dopraveny na automobilech nebo po železnici. Má-li jižní proud po příchodu do Mšce už za sebou delší pochod, pak jest málo pravděpodobno, že ihned bude dále v pochodu pokračovati. Byly-li prvky do označeného prostoru dovezeny, pak není vyloučena možnost, že v noci nastoupí další pochod, a tu by se mohly v ranních hodinách objevit v krajině buď u Tuchlovic nebo u Kladna. V prvním případě při dalším postupu ve směru na východ došlo by k boji s prvky 1. jezdeckého pluku u Kamenných Žehrovic a pak snad na Kačickém potoce. Tento boj, byť by i skončil úspěšně pro nepřitele, neměl by značného vlivu na chod boje u Řebče, protože by se odehrával hodně excentricky. Dále by měl tento samostatně se odehrávající boj ještě tu nevýhodu, že by nebyl snad podporován nepřátelskými oddily, stojícími na nepřítelově pravém křídle, poněvadž nepřítel, třebaže 7. listopadu ustoupil do připravené již posice, nebude asi s to, aby prováděl nějakou ofensivní akci, neboť nesmíme zapomenouti, že ústupovým bojem jeho jednotky budou smíchaný a unaveny. Noci ze dne 7. na 8. listopad použije protivník jistě k tomu, aby do svých řad uvedl pořádek.

Z rozboru nepřátelské situace vyplývá, že protivník neúspěšnými ústupovými boji jest unaven, pokleslý na duchu, že však v na-

ději na pozdější úspěch přechází okamžitě v obranu; dále že hlášených posíl sotva použije časné zrána k nějaké akci. Proto možno očekávat, že příchod a umístění 1. horské brigády v prostoru Unhošť nebude rušen podniky nepřátelské pěchoty, nýbrž snad jen palbou jeho dělostřelectva a činností jeho letectva.

b) Všeobecná situace vlastních vojsk.

Vlastní armáda dosáhla velikého úspěchu, jenž se zračí v tom, že zatlačila nepřítele na západní břeh Vltavy, že sama překročila tuto velice vážnou překážku a že se zmocnila velmi důležitého bodu, totiž Prahy.

Stálý dotyk obou armád svědčí o našem energickém pronásledování a o rozkladu nepřátelského rozčlenění.

Západní křídlo vlastní armády jest u vesnice Řebče, která jest jen 6 km vzdálena od Unhoště. To nás vede k tomu, že nesmíme vojska v Unhošti nebo v jeho okolí příliš těsně seskupovat, aby nebyla vystavena zbytečně palbě nepřátelského dělostřelectva.

Levý bok armády jest kryt 1. jezdeckým plukem, jehož hlavní část jest v Unhošti a jehož přední prvky jsou v dotyku s nepřátelskou jízdou na linii Kamenné Žehrovice—Lány. Poněvadž velitel horské brigády nezná podrobného rozestavení 1. jezdeckého pluku, jest nutno, aby navázal co nejdříve spojení s velitelem tohoto pluku.

Všeobecná situace jest výborná, neboť duch vojska dosaženým úspěchem jest povznesen, a armáda disponuje za svým levým křídlem ještě jednou pěší divísi a jednou horskou brigádou.

c) Zvláštní situace 1. horské brigády.

1. horská brigáda bytuje u Třebotova podél dvou silnic, jdoucích ve směru od východu k západu, a to: vpředu s pěšími pluky vedle sebe, vzadu na jižní silnici dělostřelectvo a konečně služby podél jediné silnice: Radotín, Žabovřesky, Zbraslav.

Toto rozčlenění horské brigády vede nás na myšlenku, nemohl-li by se zachovati též pořad hlavních prvků brigády v postavení u Unhoště, totiž vpředu pěchota s ženijními rotami, pak dělostřelectvo a konečně služby. O tom rozhodne v prvé řadě nepřátelská situace a potom terén.

Ubytovací prostor u Třebotova jest zajištěn jednak souvislou frontou červené armády a 1. jezdeckého pluku, jednak obsazením mostů přes Berounku a konečně strážemi na hlavních směrech, jimiž by nepřítel mohl vniknouti do prostoru 1. horské brigády.

Z předcházejícího rozboru situace přicházíme k závěru: 1. že jest, dlužno, aby velitel navázal styk s velitelem 1. jezdeckého pluku; 2. že vojska jsou výborného ducha; 3. že rozčlenění brigády jest vhodné pro nastoupení pochodu směrem západním; 4. že vzájemný poměr jednotlivých prvků v nynějším ubytování zůstane v celku i v postavení u Unhoště; 5. že nynější ubytování a pozdější rozmístování v nařízeném prostoru bude se dít pod krytem prvků 1. jezdeckého pluku.

d) Roční doba a počasí.

Námět hraje v měsíci listopadu, kdy dny i noci bývají chladné; proto bude snahou velitele brigády, aby zejména na noc část vojsk přišla pod střechu.

Předpokládáme, že je sice krásné počasí, ale časné zrána bývají mlhy.

Než přikročíme ke studiu terénu, shrňme ještě jednou krátce požadavky, jež vyplývají z úvah o úkolu a situaci, a jimž má vyhovovati žádoucí rozčlenění sil v krajině Unhoště.

Vyčkávací postavení má vyhovovati tomu:

1. aby vojska — v celku vzato — zůstala pokud možno pohromadě, při tom však nesmějí býti nikde těsně nakupena na jednom místě;

2. aby vojska mohla snadno přejíti v útok nebo obranu ve směru na Kladno nebo na Kamenné Žehrovice;

3. aby alespoň některým jednotkám bylo dopřáno částečného pohodlí;

4. aby vojska netrpěla značně palbou nepřátelského dělostřelectva a byla skryta zrakům letectva.

Těmito úvahami budeme se řídit při následujícím studiu terénu.

3. Terén.

Unhošť leží v kotlině, uzavřené na západě hřbetem, táhnoucím se ve směru severojižním. Tento hřbet dosahuje největší výše kotou 450 (Kožová hora), odkud odbočuje hřbet poněkud nižší přes koty 409, 414 a 406, jenž zahraňuje přístup do Unhoště ze severu. Konečně výšiny 405 (Boží muka), 425 (V chaloupkách) a 437 (Karabinský vrch) uzavírají kotlinu unhošťskou na východě a jihovýchodě. K jihu se terén sklání podél Černého potoka do údolí Kačáku, a proto také s této strany Unhošť jest nejpřístupnější.

Z těchto obklopujících výšin přicházejí v úvahu jen ony, jež leží ve směrech pravděpodobného zasažení, t. j. výšiny na západ a sever od Unhoště.

Všimněme si nejdříve masivu Kožové hory. Tento masiv sklání se povlnně k severu, k západu a k jihu, srázněji k východu. V západní a severozápadní své části jest málo přehledný, pokrytý lesem a proto nehodí se dobře jak pro útočný, tak i pro obranný boj. Pouze prostor mezi Braškovským lesem a lesem Milíř jest s hlediska boje výhodnější. V tomto pásmu také jistě dojde k boji, podnikne-li brigáda útok na nepřítele, postupujícího od Kamenných Žehrovic.

V případě obrany odehrával by se boj pravděpodobně hlavně také tam, protože se strany nepřítele tímto prostorem prochází nej důležitější silnice směrem na východ.

Z hořejší úvahy můžeme učiniti závěr, že jednotky, určené již od počátku pro útočnou nebo obrannou činnost ve směru na Kamenné Žehrovice, umístí se tak, aby byly v blízkosti nebo v prostoru mezi Braškovským lesem a lesem Milíř.

Nyní se podívejme, ve kterém prostoru by se mohl odehrávat boj, kdyby horská brigáda měla zasáhnouti ve všeobecném směru na Kladno. Levé křídlo 5. pěší divise jest u Řebče, nepřítel opevnil se na výšinách západně odtud, pravděpodobně na kotě 374 podél lesa Dlouhé boroviny. Nevíme nic o lese Zabitém, o výšině kóta 403 a o St. Kladně. Uvedené body budou při postupu na Kladno jistě hráti důležitou roli. Poněvadž leží po obou stranách silnice Unhošť — Kladno, bude tedy nutno seskupiti vojska západně i východně této linie.

Hřbet: trig. 445 a koty 409, 414, 406 jest poslední linií, která kryje nutné bočné přesuny proti zrakům pozemních pozorovatelů, proto větší část vojsk nesmí býti severně této čáry.

Kdyby horská brigáda dostala rozkaz, aby zaujala obranné postavení směrem na Kladno, tu jistě by byla posunuta k severu a její

pravé křídlo by vešlo ve styk s pátou pěší divísi v okolí lesa Zabítý nebo osady Netřeb.

Krátce řečeno, vojska, jež od prvopočátku budou orientována směrem na Kladno, rozloží se po obou stranách silnice Unhošť—Kladno a pokud možno na jižním svahu hřbetu, uzavírajícího Unhošť ze severu.

Prostředky.

Nyní se naskytá otázka, jak velitel brigády umístí své jednotky v terénu, aby je vždy měl všechny po ruce pro oba dva případy.

Nutno podotknouti, že při všech dřívějších úvahách o rozložení sil měli jsme na mysli pěchotu, neboť ta tvoří téměř vždy kostru každého rozčlenění.

a) Pěchota. Brigádník má k dispozici dva horské pluky, každý o třech praporech. Bude-li brigáda útočit, tu musí nejméně dva prapory dát do první linie. Počítáme-li s tímto minimem, vidíme, že čtyři prapory budou orientovány ve dva různé směry a budou mít přesné určení. Zbývající dva prapory zůstanou bez jakékoliv úlohy.

Kde umístíme tedy prapory pro činnost v západním směru? Možnosti jsou tři: buď na západním svahu masivu Kozové hory, nebo na jejím temeni, nebo konečně na jejím východním svahu. Prostor Velká a Malá Dobrá nevyhovoval by požadavkům býti co nejbližší k Unhošti, co možná pohromadě a kromě toho leží dosti excentricky vzhledem na boj ve směru na Kladno. Umístění na temeni, na př. v lese Kozové hory, v lesíku Horka a v lesích západně Braškova bylo by lepší, ale má opět tu nevýhodu, že by nutné přesuny mohly býti pozorovány ze strany nepřítelovy. Nejlépe snad bude, když jednotlivé prapory rozložíme na východních svazích dotyčného masivu, a to v Kyšicích a v Braškově. Obě místa jsou blízko Unhoště, vojsko bude v nich skryto proti vzdušnému pozorování, leží v blízkosti prostoru, kde se asi odehraje boj a konečně poskytnou vojsku alespoň částečného pohodlí.

Prapory pro boj ve směru na Kladno nejlépe by snad byly umístěny v Pleteném Újezdě a v lesíku Na horkách (trig. 405). Tato místa mají sice tu nevýhodu, že jsou dosti vzdálena od Unhoště a na sever od hřbetu trig. 445 Horka - kóta 406, ale jižně této linie není žádného prostoru, kde by se vojska mohla skrýti proti letcům, a kde by našla nějakého pohodlí.

Zbývá ještě určití místa pro dva prapory, jež nemají žádného bližšího určení; z toho důvodu, že úkol jejich není stanoven, mohou zůstatí vzadu; poněvadž však budou zasaženy buď ve směru na Kladno nebo na Kamenné Žehrovice, jest nutné, aby z určeného jim místa snadno se dostaly v oba dva směry. Zdá se, že Unhošť sám nejlépe vyhovuje těmto podmínkám; mimo to prapory tam umístěné budou se moci skrýti před nepřátelskými letci a vojsku bude dopřáno alespoň částečného pohodlí. Aby v Unhošti nedošlo k nahromadění vojska na jednom místě, a aby taktické svazky zůstaly neporušeny, přidělí se západní část osady jednomu a východní část druhému praporu.

Konečně zbývá ještě rozluštíti otázku, od kterých pluků budou jednotlivé prapory. Velitel brigády, stojící před dvěma možnostmi, bude nucen věnovati oběma směrům stejnou pozornost, čímž tato se triští. Proto bude asi nejlépe, když pro každý směr určí jednoho velitele, jenž by se takto mohl věnovati úplně přidělenému pásmu. To nás tedy vede na myšlenku podříditi prapory Na horkách a v Ple-

teném Újezdě jednomu veliteli pluku, a druhé dva prapory druhému veliteli pluku. Prapory v Unhošti byly by tedy od obou pluků.

b) Dělostřelectvo, jež musí býti stále pohotově pro palbu v obou směrech, zaujme vyčkávací postavení v okolí cihelny (na severovýchodním okraji Unhoště) a vápenného lomu.

c) Ženírní roty zůstanou ve střední části Unhoště.

d) Jezdecktvo. Poněvadž jádro 1. jezdeckého pluku přejde po příchodu horské brigády do Bratronic a velitele horské brigády bude zajímati asi více než velitele jezdeckého pluku směry na Kladno a Kamenné Žehrovice, převezme brigádní eskadrona průzkum a pozorování v obou dotýčných směrech a v prostoru mezi nimi.

Tím, že brigáda jest ve vyčkávacím postavení, nemůže býti překvapena nějakou nepřítelovou činností, neboť jest s to, aby zahájila okamžitě boj. Proto nebude zapotřebí žádných zvláštních zajišťovacích opatření. Dostačí tedy úplně slabé stráže pěchoty, s úkolem uzavřítí prostor horské brigády tak, aby znemožněno bylo nepřátelským hlídkám nahlédnouti do rozložení sil a dále udržovati dotyk s nepřitelem jezdeckými hlídkami. Linie, na které by mohly býti postaveny polní stráže, mohla by býti asi tato: Dvůr Peklov, kóta 396, rozcestí silnic v lese (1 km severozápadně kóty 403), silnice na Dobrou až na okraj lesa, pak západní okraj lesíku severozápadně Valdeku, kóta 442, kóta 431 a Kalvodský mlýn.

B) Druhé rozhodnutí velitelovo.

(Provedení pochodu k Unhošti.)

Když velitel horské brigády nabyt jasné představy o tom, jak rozčlenění své síly v krajině Unhošť, přikročí pak k druhé části problému, t. j. jak provede pochod. Za tím účelem prostuduje postupně, jako u předešlého problému jednotlivé prvky rozhodnutí.

1. Úkol.

V úkolu jest řečeno, že první horská brigáda přemístí se zítra do prostoru Unhošť a že od 10. hodiny má býti hotova zasáhnouti do boje. Z toho plyne, že všechny pohyby jednotlivých bojových prvků musí býti skončeny před touto hodinou.

První otázku, již dlužno zodpověděti, jest, v které době by se mohl provéstí pochod. Velitel horské brigády obdržel armádní rozkaz o 22.30 min. ve mlýně „Křenek“. Počítáme-li, že k rozhodnutí velitele horské brigády, pak k sestavení a vyhotovení rozkazu je zapotřebí dvě až tři hodiny a konečně než rozkazy dojdou k vojskům, že uplyne opět půl až jedna hodina, tu vidíme, že vojska mohou nastoupiti pochod v nejlepším případě o 1. hodině. Tato hodina odchodu dala by se snad posunouti do předu, kdyby vojska nastoupila pochod před příchodem všeobecného rozkazu, totiž kdyby k tomu byl vydán průpravný rozkaz. Bude-li to nutno, uvidíme při rozboru terénu.

Disponuje tedy velitel horské brigády k provedení pochodu dobou od jedné hodiny do desíti hodin, nebo devíti hodinami, za předpokladu, že by se horská brigáda přemísťovala v noci (za tmy) a ve dne (za světla). Na volbu hodiny odchodu bude míti vliv také ta okolnost, že velitelé jednotlivých jednotek budou nuceni provéstí obhlídky před umístěním svých oddílů po příchodu do prostoru unhošťského. Tato nutnost vede velitele brigády k tomu, aby co nejdříve došel do

předepsaného mu prostoru, jinak řečeno, aby co nejdříve nastoupil pochod.

Z rozboru úkolu a situace vyplývají tyto požadavky: aby se pochod provedl co nejdříve, pokud možno v noci, po dvou silnicích a aby pořad jednotlivých prvků brigády v proudech zůstal týž, jako za nynějšího ubytování.

2. Situace.

Ze zpráv o nepříteli vysvítá, že dosavadní ubytovací prostor leží okolo 20 km od míst, kde by mohly býti posice nepřátelského dělostřelectva. Proto prováděla-li by horská brigáda pochod ve dne, nesměla by jíti po silnici v pochodovém proudu, nýbrž byla by nucena již z ubytovacího prostoru postupovati v útvech vhodných pro přibližovací pochod. Není pochyby, že by tímto pochodem vojska se značně unavila a doba nutná k přemístění brigády by se značně prodloužila.

Ze všeobecné situace lze souditi o dobrém duchu vojska, protože má za sebou značné úspěchy. Tím, že levé křídlo armády se končí u Rebče, a že od tohoto bodu na západ jsou rozloženy prvky prvního jezdeckého pluku, jest pochod ve směru Unhošť dostatečně kryt a nebude třeba, zejména kdyby se pochod konal v noci, žádných zvláštních zajišťovacích opatření. Téměř totéž platí i o levém boku, protože přechody přes Berounku od Nižbora počínaje až do Dobřichovic jsou obsazeny vlastními oddíly.

Ze zvláštní situace se dovídáme, že „první horská brigáda dorazila 7. listopadu o 12. hodině do prostoru u Třebotova“. Slovo „dorazila“ říká nám sice, že brigáda před tím pochodovala, ale nevíme přesně, jak veliký pochod provedla. Trochu světla do této nejasnosti vrhá výraz „o 12. hodině“. Kdyby byla horská brigáda konala pochod v noci, tu by byla jistě došla do ubytovacího prostoru již dříve. Kdyby byla nastoupila pochod ráno a velitel bral zřetel na pohodlí vojska, tu by to bylo jistě okolo 7. hodiny. V tomto případě měla by horská brigáda o 12. hodině za sebou čtyř až pětihodinový pochod, což jest normálním výkonem. Konečně i kdyby byla horská brigáda provedla v noci a během dopoledne úsilovný pochod, tu by i ten neměl zajisté velikého vlivu na tělesný stav vojska v okamžik, kdy došel armádní rozkaz, protože vojska již odpočívají přes deset hodin.

Horská brigáda bytuje u Třebotova podél dvou silnic. To nás vede na myšlenku, nebylo-li by výhodné, aby pochod na Unhošť provedl se ve dvou proudech po dvou silnicích. O této možnosti rozhodne počet vhodných cest v přiděleném pochodovém pásmu.

V ubytovacím prostoru u Třebotova jsou, celkem vzato, prvky divise rozděleny takto: v západní (přední) části pěchota se ženijními rotami, uprostřed dělostřelectvo a ve východní (zadní) části služby. Abychom se vyhnuli při nastoupení pochodu — zejména, bude-li to v noci — všem zmatkům a nepořádkům, bude v zájmu věci, aby vojska na pochodu zůstala v témže vzájemném poměru, jako v nynějším ubytování, t. j. aby v čele šla pěchota, pak dělostřelectvo a konečně služby.

3. Terén.

Studiem terénu s hlediska pochodu přijdeme k poznání, zda se dají požadavky, jež naň kladou úkol a situace, splniti. V pásmu pochodu, které na východě jest ohraničeno linií: Velká Chuchle, Slive-

nec, Ořech, Jinočany, Chýně, Jeneč (všechny body mimo), vede pouze jediná dobrá silnice, a to: Velký Kuchař, Tachlovice, Hořelice, Drahelčice, Uhonice, Svarov, Unhošť. Mimo to jde ještě jedna silnice z Velkého Kuchaře přes Lodenice do Nenačovic, odtamtud jejím pokračováním jest polní cesta podél potoka Kačáku. Poněvadž je listopad a cesta vede blízko vody, nemůžeme již a priori o ní tvrdit, že bude dobrá. Tento směr pochodu má však přece jednu velikou výhodu před prvním směrem, totiž, že za pochodu za světla mohli bychom se dostat téměř skrytě až do nejbližšího okolí Unhoště, a že by se pochod nemusel provádět ve tvaru přibližovacího pochodu, který vojska pochodem přes pole značně unavuje a délku trvání pochodu prodlužuje, což neodpovídá požadavku, abychom co nejdříve dosáhli cíle.

Za jakých podmínek se provede pochod?

Vzdálenost Třebotov—Unhošť činí 18 km a odtamtud na místa jednotlivých předních praporů ještě asi 2 km, v celku tedy 20 km. K vykonání tohoto pochodu je potřebí pěti hodin, to však jen v tom případě, kdyby horská brigáda prováděla pochod po silnici v pochodovém proudu.

Když víme, v které době můžeme přemístění uskutečnit, a jakého času je k tomu třeba, zbývá ještě určit přesně, kdy brigáda vyrazí. Tato hodina odchodu závisí však na hodině příchodu do prostoru unhošťského. Naskýtají se tu dvě možnosti: buď se pochod vykoná za tmy, t. j. že horská brigáda okolo 7. hodiny musí již být na místě, nebo částečně za tmy a částečně za světla, t. j. že přemístění bude skončeno okolo 9. hodiny, neboť jedna hodina bude nutna pro obhlídky a podrobné umístění jednotlivých částí v terénu.

Všimněme si, jaké výhody a nevýhody mají oba dva způsoby. V prvním případě byly by pochod a umístění jednotek v terénu po skončení pochodu skoro úplně skryty před pozemním a vzdušným pozorováním, proto také mohl by se pochod provést po jediné silnici a to v pochodovém proudu. Jednotlivé prvky brigády mohly by v celku zachovati totéž pořadí, v jakém jsou nyní ubytovány. Tím by se také usnadnil pochod pro jednotlivé zbraně, poněvadž dělostřelectvo může jít v zadu v proudu, třeba i odděleně. Noční pochod má ještě tu výhodu, a ta zdá se být rozhodující, že vojska neutrpí téměř žádných ztrát a že dosáhnou jistě svého cíle, neboť nesmíme zapomenouti na jižní nepřátelský proud, jenž by se v časných hodinách ranních mohl objevit na Kačickém potoku. Pochod za noci má však nevýhodu, že některé části pěchoty musí již o 12. hodině dát se na pochod, aby pěchota, jako celek mohla okolo jedné hodiny vyrazit čelem z ubytovacího prostoru. Tím nebude vojskům dopřáno nutného odpočinku.

Ve druhém případě, když bychom totiž stanovili příchod na 9. hodinu, může nastati několik možností: buď že by se pochod celé brigády provedl po silnici: Třebotov—Tachlovice—Nučice—Unhošť, nebo po silnici a pak po cestě: Třebotov—Lodenice—Nenačovice, podél potoka Kačáku na Unhošť, nebo konečně, že by horská brigáda se rozdělila na oba dva možné směry pochodu.

Za prvního způsobu pochodu mohla by brigáda jít v pochodovém proudu asi do 6. hodiny 30 min., jinak řečeno až do prostoru Uhonice, pak by byla nucena přejít v útvar pro přibližovací pochod. Od té chvíle jest vystavena zrakům letectva a snad i pozemních pozorovatelů a působnosti nepřátelského dělostřelectva. Tím by se ne-

příteli prozradila nejen přítomnost pěchoty a dělostřelectva v krajině Unhošť, nýbrž poskytla by se mu také možnost konstatovati, jak silná jednotka tam přibyla.

Pochod podél potoka Kačáku byl by sice skrytější, ač ne úplně, ale vojska by se unavila snad tím, že by pochodovala po špatné cestě nebo vedle ní; pro poslední pak fási pochodu brigáda by musela přece vyjít z úkrytu ven, zaujmouti tvar pro přibližovací pochod, což znamená prodloužení doby pochodu, větší únavu mužstva, a možnost ztrát.

Konečně použitím třetího způsobu ztěžuje se nepříteli pozorováním, přechod ve tvar pro přibližovací pochod byl by snadnější tím, že by se postupovalo v široké frontě, ztráty způsobené dělostřeleckou palbou byly by snad menší.

Výhodou všech tří posledních možností jest to, že by vojska mohla déle spát.

Když porovnáme výhody a nevýhody pochodu za noci po jedné silnici s oněmi za pochodu ve dne, po jedné nebo dvou silnicích, dospějeme k závěru, že v tomto případě bude lépe provéstí noční pochod. Aby tedy vojska okolo 7. hodiny byla téměř všechna na svých místech, musí vyraziti o 1. hodině.

Předešlé úvahy vedou nás k tomu, aby se pochod provedl v noci po silnici: Třebotov—Tachlovice—Nučice—Úhonice—Unhošť, aby prvky šly za sebou v tomto pořadí: jízda, pěchota, dělostřelectvo, služby, a aby se vyšlo v jednu hodinu.

Konečně jest nutno luštití otázku, jak horská brigáda své přemístění zajistí. Poněvadž ve směru pochodu jest jednak souvislá fronta a pak prvky 1. jezdeckého pluku, poněvadž dále přechody přes Berounku jsou obsazeny a konečně poněvadž se pohyb provádí v noci, nebude třeba činiti nějaká zvláštní zajišťovací opatření, a to také z toho důvodu, že by pochod mohly znepokojovati jen jezdecké hlídky. To však je velmi málo pravděpodobné, poněvadž nepřítel stálými neúspěchy bude značně deprimován. Proto dostačí úplně, když před pěchotou půjde jízda a když pěchota na krátkou vzdálenost před sebe vyšle jeden prapor jako předvoj.

IV.

Na základě všech předcházejících úvah o umístění vojsk v okolí Unhoště a o pochodu učiní velitel horské brigády rozhodnutí, v němž jednotlivé body budou uvedeny v takovém pořadí, jak se budou prováděti a ne v pořadí, jak o nich uvažoval. Toto rozhodnutí mohlo by míti asi tuto formu:

1. Vydati průpravný rozkaz pro pochod brigády ve směru přes Tachlovice, Úhonice na Unhošť.

2. Navázati spojení s 1. jezdeckým plukem a s 5. pěší divisí.

3. Brigáda provede pochod v jednom proudu po silnici: Velký Kuchař, Tachlovice, Nučice, Úhonice, Unhošť s tímto pořadem prvků: jízda, pěchota s ženijními rotami, dělostřelectvo a služby. Okolo 7. hodiny musí všechny bojové jednotky býti na místě.

4. Po příchodu do krajiny Unhoště chci míti brigádu rozloženu takto:

Jeden pluk: jeden prapor na Horkách (trig. 405),
jeden prapor v Újezdě Pleteném,
jeden prapor ve východní části Unhoště.

Jeden pluk: jeden prapor v Braškově,
jeden prapor v Kyšicích,
jeden prapor v západní části Unhoště.

Dělostřelectvo: v okolí cihelny a vápeného lomu u východního východu z Unhoště.

Zenijní roty: v Unhošti.

Jízda: Unhošť, kde obdrží další úkol.

Služby: nesmí překročit Uhonice.

5. Já budu se zdržovati za pochodu v čele hlavního voje a pak v Unhošti.

V.

Redakce rozkazů.

Nebudeme dopodrobna rozebírat redakci rozkazů, vyplývajících z rozhodnutí velitele horské brigády, nýbrž dotkneme se pouze oněch otázek, jež souvisejí přímo s vyjádřením vůle velitelského vykonavatelům. Předně bude nutno stanovit pořadí těchto otázek podle jejich naléhavosti.

Aby horská brigáda mohla v jednu hodinu nastoupiti pochod, bude třeba zpravit ji o tom ještě před 24. hodinou. To stane se průpravným rozkazem, jenž může se zaslati veliteli 1. pluku do Třebotova telefonicky, veliteli 2. pěšího pluku do Solopyska a veliteli dělostřelectva do Horních Černošic písemně. Velitel eskadrony bude zavolán do štábu brigády, kde obdrží vedle průpravného rozkazu nutné informace. Co v tom rozkazu musí se říci vojskům? Poněvadž všeobecný rozkaz obdrží vykonavatelé krátce před nastoupením pochodu, ukazuje se tu nutnost, aby jednotlivým prvkům byl sdělen směr pochodu a hodina odchodu. Všeobecný rozkaz bude pak jim dodán prostřednictvím důstojníků jednotlivých vojskových těles, kteří dostaví se k brigádnímu dennímu hlášení o 24. hodině.

Druhou naléhavou nutností bude navázání styku s velitelem 1. jezdeckého pluku v Unhošti a s velitelstvím 5. pěší divise ve Středoklukách. Za tím účelem bude vyslán ku každé této jednotce jeden důstojník s třemi až čtyřmi jezdci s nutnými informacemi. Tato otázka bude vyřízena ústně a bude uvedena ve všeobecném rozkaze v bodě spojení. Co má obsahovati všeobecný rozkaz? Předně bude nutno zpravit vykonavatele o všeobecné a zvláštní situaci, dále o situaci u nepřítele, o úkolu 1. horské brigády, a o způsobu, jak se pochod provede. Naskytá se tu otázka, má-li se v tomto rozkaze uvést, jak budou rozmístěny jednotlivé prvky po skončeném pochodu. Ze studie situace víme, že nepřítel není téměř s to, aby podnikl nějakou ofensivní akci. Poněvadž dále jednotlivé prvky dorazí ještě za svítání do vykázaných jim míst, jest téměř jisto, že jak za pochodu, tak i za umísťování nebude brigáda nikterak rušena nějakou nepřátelskou činností. Proto v rozkaze pro pochod bude možno uvést umístění jednotlivých prvků ve vyčkávacím postavení.

Dostačí tedy vydati pouze dva rozkazy, a to:

1. průpravný rozkaz pro uvedení v pochod,
2. všeobecný rozkaz pro noční pochod a pro zaujetí vyčkávacího postavení.

Tyto rozkazy mohly by býti sestaveny takto:

1. horská brigáda.

Čís. /op.

Stan brigády dne 7. listopadu 1922 o 23 h. 15 min.

Mapy 1:75.000 Beroun.
Slaný—Kladno.
1:200.000 Praha.

Průpravný rozkaz pro pochod.

První horská brigáda provede noční pochod po silnici: Velký Kuchař, Tachlovice, Uhonice, Unhošť.

Všechny prvky brigády připraví se k odchodu o 1. hod.

Z rozkazu: náčelník štábu X.

O b d r ž í:

Velitel 1. pluku — telefonicky.

Velitel 2. pluku.

Velitel dělostřelectva.

Velitel eskadrony.

Velitel ženijních vojsk.

1. horská brigáda.

Čís. /op.

Stan brigády ve mlýnu Křenek dne 8. listopadu
o 13. hodině.

Mapy: Slaný a Kladno 1 : 75.000.
Beroun
Praha 1 : 200.000.

Všeobecný rozkaz čís.

(pro pochod a umístění v prostoru Unhošť).

I. Všeobecná a zvláštní situace.

Naše armáda pronásledující nepřítele, dosáhla 7. listopadu linie: Řebež, Buštěhrad, Vřetovice, Zákolany, Kralupy a pak podél Vltavy k severu.

Západní bok armády jest kryt 1. jezdeckým plukem, jehož hlavní voj jest v Unhošti a přední prvky v dotyku s nepřátelskou jízdou na linii: Kamenné Zehrovice—Lány.

II. Zprávy o nepříteli.

Nepřátelské zálohy opevnily silně výšiny západně Buštěhradu, Vřetovic, Zákolan, Votovic a Kralup.

Odpoledne 7. listopadu byl okolo 15. hodiny viděn letci 8 km dlouhý proud všech zbraní v pochodu směrem na Prahu s čelem u Panenského Týnce. Mimo to téhož dne okolo 19. hodiny přibýly do krajiny Mšec dva pluky pěchoty a tři oddíly dělostřelectva.

III. Úkol horské brigády.

První horská brigáda přemístí se zítra 8. listopadu do prostoru Unhošť a zaujme tam takové rozčlenění, aby byla hotova od 10. hodiny zasáhnouti do boje buď ve směru na Kladno nebo na Kamenné Zehrovice.

IV. Provedení pochodu a umístění v prostoru Unhošť.

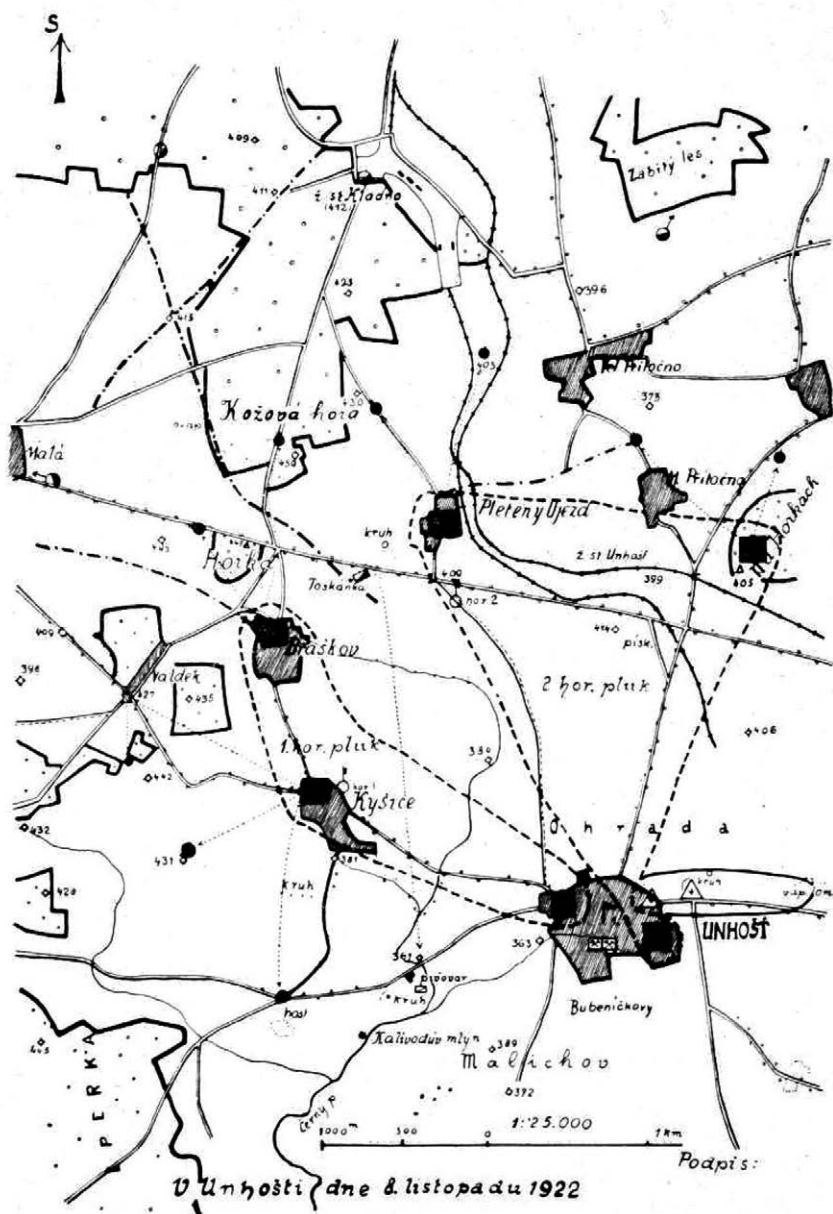
Pochod a rozmístění 1. horské brigády provede se podle této tabulky:

Pochodová skupina	Prvky	Čelo prvku projde křižovatkou silnic ve V. Kuchaři O:	Cesta	Umístění po skončeném pochodu	Poznámka
Pro průzkum pod velením velitele eskadrony	celá eskadrona méně jedné čety	1 h 30'	Vel. Kuchař, Tachlovice, Nučice, Hořelice, Uhonice, Unhošť	Toskánska	Velitel eskadrony obdržel ústní rozkaz
Jako předvoj pod velením velitele praporu	1 četa eskadrony. 1 prapor 1. pěš. pl., 1 žen. rota	1 h 40'	jako nahoře — pak Kyšice, Braškov	Braškov žen. rota ve střední části Unhoště	
Hlavní voj pod velením velitele 1. pěš. pl.	2 prapory 1. pěš. pl.	2 h	až do Unhoště pak jeden prapor do Kyšic	1 prap. v Kyšicích 1 prapor v záp. části Unhoště	
	2 pěš. pl. méně 1 rotou s 1 žen. rotou	2 h 30'	až do Unhoště jako nahoře, pak 1 prapor do Újezdu Pleteného, 1 prapor do lesíka Na horkách	1 prapor v Pleteném Újezdě 1 prapor v lesíku Na horkách (405) 1 prapor ve vých. části Unhoště 1 žen. rota ve stř. části Unhoště	
	dělostř.	3 h 15'	jako eskadrona	zaujme vyčkávací postavení v prostoru cihelny a váp. lomu u vých. východu z Unhoště	Bude připraveno pro palbu jak ve směru na Kladno tak i na Kamenné Žehrovice
Zadní voj	1 rota 2. pěš. pluku	4 h	jako eskadrona	Unhošť	

V. Zajištění.

a) Za pochodu brigáda jest zajištěna rozestavením 1. jezdeckého pluku v krajině Unhošť, západní její bok oddíly, stojícími na Beřounce.

b) Vyčkávací postavení u Unhoště bude kryto polními strážemi na linii: Dvůr Peklov, kóta 396, severní rozcestí silnic v lese Kožové hory, silnice, vedoucí na Dobrou, lesík u Valdeku (severozápadní), kóta 442, 431 a Kalvodský mlýn. Tyto stráže postaví jednotlivě

přední prapory. Hranicí mezi pluky jest linie: Toskanka, západ, okraj lesa Kožové hory, kóta 415 (všechny body včetně pro 1. pluk), Rozdělov (mimo).

Pro průzkum a směnu jezdeckých pozorovacích hlídek 1. jezdeckého pluku bude vydán rozkaz v Unhošti.

VI. Spojení.

a) S 1. jezdeckým plukem a s 5. pěší divisí bude navázáno spojení důstojnickými hlídkami podle ústních rozkazů.

b) Za pochodu velitel brigády bude se zdržovati v čele hlavního voje.

c) Ve vyčkávacím postavení.

Velitelství horské brigády v Unhošti.

Velitelství 1. pěšího pluku u koty 409 jižně Pleteného Újezdu.

Velitelství 1. pěšího pluku v Kyšicích.

VII. Zvláštní nařízení.

Aby pochod a pohyb v krajině Unhoště zůstal nepříteli co nejdéle utajen, musí se pochod provést za úplného klidu a bez rozdělávání jakýchkoliv světél. Po příchodu na označená místa učiní velitelé jednotlivých jednotek všechna nutná opatření proti pozemnímu a vzdušnému pozorování a mimo to velitelé pluků a praporů provedou v prostorech jim přidělených ohlídku terénu.

Velitel 1. horské brigády:
generál X.

Obdrží:

1. a 2. horský pluk,
dělostřelectvo,
ženijní vojska,
jezdecktvo,
služby.

Námět číslo 3.

Kapitán generálního štábu LADISLAV ŠANDERA:

Námět z taktiky dělostřelectva.

Mapa: Fryštát 1:75000.

I. Všeobecná situace a zvláštní situace 1. pěší divise Východní armády.

(Jako při námětu číslo 2. Cvičební Listy č. 11.)

II. Výtah z rozkazu velitele divisního dělostřelectva 1. pěší divise.

(Na základě všeobecného rozkazu 1. pěší divise pro útok 1. listopadu — viz námět čís. 2, odst. III.)

1. Situace:...

2. Úkol divise.

Vlastní divise bude útočiti ve všeobecném směru G. Buchwald—Thurz, aby obchvatem nepřátelské posice na Olši ulehčila sousední divisi, útočící ve směru Freistadt—Karviné, přechod řeky.

Severní divise útočí ve směru na Vilchwu.

3. Hranice pásma divise a postupné cíle.

Jižní hranice: tok Petrovky a Olše.

Severní hranice: Mschanna— $\triangle 280$ — $\triangle 279$ (severně G. Thurz) — G. Czirsowitz (vše včetně).

Postupné cíle: 1. Silnice Wilchwa—Godow.

2. Czirsowitz—G. Gorzitz—259.

4. Úmysl.

Úmyslem velitele divise jest provést hlavní nápor napravo na hřbet $\triangle 280$ a planinu východně lesa Buchwald a podporovati tento útok z jihu útokem na Godow—Olsčinu.

5. Rozčlenění pěchoty.

a) Pěchota útočí na 1. cíl ve dvou skupinách.

Severní skupina: velitel generál velitel 1. pěší brigády; bude míti tři prapory v první linii.

Jižní skupina:

b) Zálohy divise:...

c) Linie nejpřednějších vlastních prvků, zároveň výchozí základna útoku: Cesta z Petrowitz přes Piersna do Maschcenitz a odtud proti toku Schottkowky.

6. Rozčlenění a úkoly dělostřelectva.

Viz přiloženou tabulku. (1. příloha.)

7. Příprava útoku.

Dělostřelecká příprava trvá od 6 hod. 30 min. do 7 hod. a bude provedena takto:.....

V 7 hod. vyrazí pěchota z výchozí základny k útoku na celé frontě. Po dosažení prvního cíle se pěchota zastaví, zařídí se k jeho obraně a bude vyčkávati rozkazů k dalšímu postupu.

8. Letectvo

9. Spojení a přenášení

10. Zásobování střelivem

11. Stanoviště velitelství.

1. Příloha.

Skupina	Velitel	Oddíly tvořící skupinu	Ú k o l			Normální pásmo působnosti	Eventuelní pásmo působnosti	Posice	Pozorovatelný	Smluvené značky
Severní skupina přímé podpory	Velitel lehk. děl. pl. č. 1.	III/1	Přímá podpora a blízká ochrana	severního	praporu 1. linie severní skupiny	Pásma působnosti příslušných praporů	Každý oddíl musí být s to, aby působil dvěma bateriemi do sousedních pásem	Svahy u Annaruh	okolí $\triangle$ 271	Žádost o palbu: 3 červené rakety. Přeložte palbu ku předu (pěchota pohotově ke zteči): 3 zelené rakety.
		251		středního				Svahy u Bad při Königsdorfu	severně $\triangle$ 257	
		II/1		jižního				Východní svahy výšin severně Col. Sophienthal	jižně $\triangle$ 257	
Jižní skupina přímé podpory										
Skupina protibateriová a společné činnosti										

SV. divise a velitele divisiho dělostřelectva: kostel Ruptau.

SV. 1. pěší brigády: Königsdorf.

SV. 2. pěší brigády:

Za správnost:

Kpt. M.

Velitel divisiho dělostř.

Plk. N.

Jest vypracovati:

1. Která spojení musí zařídit oddíl III/1?

2. Činnost tohoto oddílu a) za dobu přípravy útoku

b) po dobu útoku až do dosažení 1. cíle.

Námět č. 4.

Štábní kapitán generálního štábu BOHUSLAV FIALA:

Námět z taktiky pěchoty.

Mapy: Kladno a Slaný, Roudnice—Panenský Týnec 1:75.000.

I. Všeobecná situace:

2. pěší divise směnila v noci ze dne 7. na 8. prosince 5. pěší divisi, která večer dosáhla svými předními prvky linie Vřetovice (včetně), Stelčoves, Sv. Mikuláš, okraj lesa do Raptic (včetně). Severně je 2. pěší divise ve styku se 4. pěší divisi, jižně s 1. horskou brigádou.

Nepřítel kladl za včerejšího boje tuhý odpor a opevňuje se asi 500—1000 kroků před naší frontou. Letectvo hlásilo zákopy na Vinařické hoře (trig. 410) a na Rovině (trig. 321) a opevňovací práce v okolí Humen, Pcher a Zelenic.

II. Zvláštní situace 2. pěší divise.

Dne 8. prosince o 6. hod. je divise takto rozložena:

a) **pěchota**: brigády vedle sebe; u severní 5. pěší pluk s dvěma prapory v první linii od Stelčovsi do Vřetovic (obě místa včetně) s jedním praporem ve druhé linii u Zájezdu 6. pluk v prostoru Makotřasy, Velké Čičovice. U jižní: pluky vedle sebe a to vpravo 7. pěší pluk, vlevo 8. pěší pluk. Jeden prapor 4. pěší brigády v Řebči.

b) **dělostřelectvo**: dva oddíly 8 cm lehkého dělostřeleckého pluku č. 2., jako skupina přímé podpory na hřbetě . . . 333—Velké Čičovice. Ostatní

c) ženijní roty, letectvo a jízda

Stanoviště velitelství divise: Makotřasy, velitelství 5. pěšího pluku cihelna 700 m západně Zájezdu.

III.

Krátký výtah ze všeobecného rozkazu 2. pěší divise, jež obdržel velitel 5. pěšího pluku dne 7. prosince o 23. hodině.

a) Druhá pěší divise zúčastní se zítra všeobecného útoku armády ve směru severozápadním.

b) Úkolem druhé pěší divise jest útočiti ve všeobecném směru podél silnice Stelčoves—Slaný, a dojíti do linie Šternberského a Červeného potoka v pásmu ohraničeném na východě: čarou Vřetovice (včetně), Třebušice včetně, Podlešín (včetně), skupina domů Na ma-

šině (mimo) rozcestí 800 severovýchodně Blahotic, Dolín (mimo); na západě čarou Dubí (mimo), Hrdliv (mimo), Studňoves (mimo).

c) Úmyslem velitele divise jest provést hlavní nápor podél silnice Stelčoves—Slaný a zmocnit se postupně těchto cílů:

1. potoka Tynického, Olšan, Třebušic;

2. potoka Knovízského;

3. Šternberského a Červeného potoka.

d) Za tím účelem budou organisovány dvě útočné skupiny.

1. Severní pod velením velitele 5. pěšího pluku, sestávající z 5. pěšího pluku s dvěma prapory v první linii a s jedním praporem ve druhé linii. Tato skupina bude podporována dvěma oddíly 8 cm lehkého dělostřeleckého pluku čis. 2. pod velením plukovníka velitele lehkého dělostřeleckého pluku z prostoru hřbet kóta 333 a Vel. Čičovice.

2. Jižní skupina pod velením velitele 4. pěší brigády...

Hranice mezi oběma skupinami: silnice Stelčoves (včetně), Brandýsek (včetně), Knovíz (včetně), pak rozcestí silnice 500 m severně Slaného.

3. Zálohy divise: 6. pěší pluk v prostoru Makotřasy — Vel. Čičovice a jeden prapor 4. pěší brigády v Řebčí.

e) Od 7. hod. do 7. hod. 20 min. provedena bude celým divisním dělostřelectvem dělostřelecká příprava. Započetí útoku v 7 hodin 20 minut. Po dosažení prvního cíle se přední oddíly zastaví a vyčkají rozkazů k dalšímu útoku.

f) Spojení se 4. pěší divisi zajistí smíšený oddíl, skládající se z jedné čety 5. pěšího pluku a z jedné čety a jedné kulometné čety 4. pěší divise, pod velením důstojníka této divise; tento spojený oddíl bude postupovati podél východní hranice pásma 2. pěší divise. Sraz o 6. hodině u severovýchodního okraje Vřetovic.

Spojení mezi oběma útočnými skupinami zajištěno bude dvěma četami (po jedné od každé skupiny) pod velením důstojníka 5. pěšího pluku. Tento spojovací oddíl bude postupovati podél hranice mezi oběma útočnými skupinami.

g) Stanoviště velitelství 2. pěší divise Makotřasy — pak se přemístí podél osy Buštěhrad, Olšany, Slaný.

Stanoviště velitelství 5. pěšího pluku cihelna (asi 700 m západně Zájezdu); osa přemístění: cihelna, Na pile, Holousík Dvůr, kóta 279, kóta 276.

Jest vypracovati:

Rozkaz velitele 5. pěšího pluku k útoku.

MILAN FUČÍK:

Francouzský předpis o boji pěchoty.

(Pokračování.)

Šťastným věru způsobem omezuje francouzský předpis praktické použití defenzivy. Nazývá ji manévrem, jehož cílem jest zachovati pozemí, kde se má podle rozhodnutí velitelského zlomit útočná rozestava (dispositif) nepřátelská.

Poté následuje další omezení větou: „Obranný postoj jest o p r á v ě n ě n“: V použití slova „justifier“ dala by se právem hledati úmyslnost povahy výchovné: aby si velitelé, studující tento předpis, na-

vykli mysletí tak, že obranné počítání je výminkou z pravidla — a tím jest myšlenka útočná — výminkou, která musí býti dobře uvážena a důkladně ospravedlněna. A to je zcela v pořádku.

Hlavní štáb francouzský považuje za oprávněné hlavně tři případy obrany: 1. ušetřiti vojsk na jednom místě na prospěch ofensivy, rozvinuté na jiném bodu; 2. získati času pro rozvinutí operace, která se zrovna připravuje; 3. kdykoli běží o to, aby odpůrce byl zadržen na určité linii.

Předpis omezuje posléze defenzivu výhradou nejzávažnější: obrana vylučuje každou pasivitu, což platí rovněž pro malé jednotky jako pro velké. Výhody obrany vypočítává předpis stručně, ale nestrannicky, dalek chvalozpěvů, jimiž oplývají mnozí stoupenci defenzivy ze starší literatury. Z výhod je pak nejceněnější tato: možnost pořídit na určité frontě soustavu palby velmi důkladné při mnohem menším počtu lidí k tomu nezbytných, než jak je tomu při útoku.

Nevýhoda defenzivy jest vyjádřena poučkou klasickou a nedolatelně přesvědčivou: „Obrana — byť i úspěšná — nemůže přivoditi úplné rozhodnutí.“ Tuto základní pravdu jest potřebí vštěpovati ustavičně při výchově velitelského dorostu.

V odst. 6. vyslovuje se důležitá pravda, kteréž se vyhýbaly předpisy starší doby. „Způsoby, jak se boj provádí, nejsou nedotknutelný.“ Co je tedy mění? Předpis praví: materiál, jakost vojsk, nové taktické finesy odpůrcovy. Přiznává se, co tak nápadně prokázala světová válka: že se taktika mění i průběhem téhož tažení (campagne).

Ale jest přece jistý počet zásad a obecných idejí, jejichž trvalou cenu ověřila zkušenost, praví předpis. A tyto zásady platí pro malé boje jako pro velké operace. Tato stránka předpisu, která se dotýká téměř odvěkých pravd vojenských, mohla býti sepsána přesněji, řekl bych vědecktěji. Uvedení oněch zásad jest nestejněměrně proloženo praktickými pokyny. Tučně tištěné základní pojmy nejsou logicky řaděny; myšlenky, odvozené od hlavního principu, jsou tištěny jako pojem základní.

Tak na př. první zásada, uvedená v odst. 7. jest ta, že cokoli v boji podnikáme, musí míti přesný cíl (un but précis). Leč věta, kterou je to vyjádřeno, zní (podtrženo jako v originále): „**Manévr** jest kombinace úsilí, směřujících k určitému **cíli**.“ Ona základní zásada, že především musím vědět sám, co chci, je tu smíšena s jakousi definicí manévru. To je ovšem značný nedostatek. Neboť tato apriorní zásada, platná pro každé lidské úsilí, také mimo válku a vojenství, nemůže býti spojována jenom s pojmem „manévr“. Manévr je vůbec slovo příliš široké a málo přesné. Pojem „manévru“ náleží podle mého soudu výhradně do oboru taktiky. Určitý cíl musí míti přece také každá „akce“, každá „operace“, každý počín strategický a vůbec celá válka. Lépe by bylo tedy větu jaksí obrátiti a říci: „Každý počín bojový musí míti **určitý cíl**; manévrem pak označujeme kombinaci úsilí, směřujících k určitému cíli.“

Jako druhý základní princip vytyčuje předpis „ekonomii sil“, hospodárné a účelné rozvržení nasazených vojsk a prostředků „v prostoru a v čase“. Po té následuje věta: „Ekonomie sil směřuje k takovému podělování prostředků, abychom uskutečnili vůli, býti silnými tam, kde vyhledáváme rozhodnutí, a v důsledku toho býti méně silnými, nežkuli slabými tam, kde běží o pouhou úbranu vůči

odpůrcově usilování. Tak jest potřebí rozuměti zásadě manévru d u fort au faible.“

Tento pěkný výklad, který vyjadřuje základní zákon, vytvořený nikým menším než Napoleonem, nekryje se podle našeho pojmu se širokým obsahem ekonomie sil; stylisace a tisková úprava však nevyklučuje pochybnosti ani o tom, že ekonomie sil a manévru d u fort au faible jsou synonyma, ani o tom, zdali druhý pojem je odvozen z prvního, ani o tom, zdali jsou tu principy dva.

Poslední dvě věty zdůrazňují, že podstatnou součástí ekonomie sil je hospodaření se z á l o h a m i. I zde mám jisté pochybnosti stran účelného seřazení myšlenek.

V dalším 8. odstavci vyjadřuje se zásada volnosti akce. Předpis definuje ji jako možnost užívati nepřerušeně všech svých sil k provedení obmyšleného manévru přes to, že nepřítel zasahuje.

Volnost akce spojuje předpis s myšlenkou zajištění, řka, že úhrn opatření, směřujících k zachování volnosti akce, představuje soustavu zajištění. Na to navazuje se bezprostředně pojem překvapení a zdůrazňuje se, že nestačí učiniti vše, abychom nebyli překvapeni, nýbrž jest potřebí dospěti k tomu, abychom překvapili odpůrce my sami.

V 9. odstavci převádí se myšlenka volnosti akce na požadavek učlenění do hloubky a rozložení do šířky jakožto „zajišťovací“ prostředek vůči „překvapení“.

Pak následuje vložka, která vsunuje do soustavy základních zásad praktickou poučku, jaké další výhody má učlenění do hloubky: umožňuje, aby úsilí naše postupně se uplatňovalo (succession des efforts) a to po jistou delší dobu (durée), tím uchovává se veliteli možnost, aby zasahoval i v průběhu boje. K tomu přistupuje výstraha, aby se veliteli nedával co do šířky úkol, s něhož nejsou síly mu přikázané — jakož aby se zase na úzké frontě nehromadily síly příliš hustě, což stane se vždycky na úkor účelného učlenění do hloubky. Tato poučka náleží však spíše do oblasti ekonomie sil.

V 10. odstavci mluví se o využitkování úspěchu, které v sobě zahrnuje dva motivy: 1. zachovati úzký dotyk, 2. pronásledovati. Zachování dotyku má býti spojeno s dispoicemi k pronásledování, s opatřeními k zotavení nasazených vojsk i k vystřídání vysílených. Pronásledování má býti energické, má dokonati rozvrat (désorganisation) odpůrce, leč nemá se zapomenouti na možnost protiútoků.

Tím končí první kapitola. Je bohatá myšlenkami, plna věčných pravd i vzácných pouček; je to však podáno více lidově, jak u nás říkáme, nežli soustavně.

Druhá kapitola zabývá se obšírněji zásadami překvapení a zajištění a to proto, že se týkají především pěchoty.

Předpis důrazně oceňuje hodnoty překvapení. Zvláště důležitý je moment, že překvapením může býti často zdolán odpůrce znamenitě silný a prostředky mocně opatřený. Podmínky úspěšného překvapení jsou: 1. utajení příprav, 2. rychlost (náhlost, prudkost), 3. přiměřená mohutnost prostředků, uvedených nenadále v akci. Předpis horlivě zdůrazňuje potřeby i prostředky k utajení a doporučuje výchovu k zachování tajemství (discipline du secret).

Velmi pěkně jest zpracována látka o zajištění. Pramenem byly tu zajisté klasické stránky Fochova hlavního díla „Des principes de la guerre“. (Viz tamtéž hlava VI., VIII. a IX.)

Umístění této materie v čele bojového předpisu jsem již dříve ocenil jako velikou přednost — a přál bych si, aby tomu bylo tak i v našem předpise, aby nebyla zajišťovací služba odsunuta do řádu o polní službě, aspoň ne jako nauka (theorie). Přejít od zajišťovací služby v boj sám je tak přirozený, tak organický a nedělitelný, že je třeba velkého násilí a nezdravé náklonnosti ke schematisaci, aby se neviděla nutnost, učením látku podle vzoru francouzského předpisu a nikoliv jinak.

Shrnu nyní stručně nauku o zajištění, jak ji předpis zpracovává. Účel zajištění: 1. zabránit, abych byl překvapen, umožnit, abych sám překvapil; 2. zachovat velitelstvu volnost akce. Prostředky: 1. přezvědy; 2. učlenění vojsk; 3. navázání dotyku a přezvědy dotykem; 4. zachování dotyku.

Učlenění vojsk, zajištění představujících, do hloubky i šířky, řídí se podle okolností. Předpis, jak se zdá, chce předejít všemu schematisování. Uvádí staré pojmy (přední voje, zadní voje, boční voje, přední stráž atd.) jenom v závorce. Nechce, aby ztrnuly v několik škatulek. Jsou to prostě oddíly, jež se vestaví mezi nepřitele a hlavní voj. Jsou zcela nepatrné, jestliže značná vzdálenost nepřítele sama sebou poskytuje zajištění; jsou naproti tomu velmi silné a tím silnější, čím nebezpečí je hrozivější a naše úloha významnější. Zkrátka: mají být tak silné a tak učené, „aby velitel mohl prosadit svou vůli přes odpor nepřítelův a nemusil se obávat překvapení ani před zahájením boje, ani průběhem boje.“

Významné a nové jest učení o dotyku. Citovali jsme proto toto místo v první části našeho rozboru většinou doslovně. Dotyk, to není pouhá výměna několika výstřelů. Dotyk znamená úsilí zjišťovati, co je před námi, jaké to je a jak je to mocné. Využítkovatí dotyku znamená úbranu vůči ohrožujícím pokusům anebo přímo činnost útočnou. Předpis zdůrazňuje nutnost zachování dotyku; má být automatická, nepřetržitá, tvrdší. Jest úkolem právě nejmenších částí, družstev, čet. Je to ustavičná drobná práce: přezvědy, průzkum, hlídkování atd. anebo boj....

(Příště dále.)

Drobnosti z praxe.

—v— **Jak nejlépe vyložíme** nováckovi nutnost, aby voják v boji šetřil střelivem, aby nestřelil překotně, „pánu bohu do oken“, by ovládl svoje rozčilení, které jej svádí k mrhání municí, k jejímu bezúčelnému vyhazování, jež jej potom po celý zbytek boje — a obvykle právě nejdůležitější, rozhodný zbytek — učiní bezbranným.....? Tak to — nezapominajíc ovšem sami, že je to metoda ryze didaktická, která se nikterak nepodobá skutečností boje, která však přes to právě pro svůj mocný psychologický účinek dosahuje cíle, jehož nestačíme dosti zdůrazňovat, totiž cíle přesvědčení vojáka, tak, aby to měl stále na očích, že v boji pouze klidná, dobře mířená střelba, která ne-

přítele skutečně zasáhne, má účel a cenu —

Deštivého podzimního či zimního odpoledne, kdy v kasárenské světnici vykládáme mužstvu něco z techniky či taktiky střelby, vyvolejme z pulkrubu obklopujících nás posluchačů některého z nich (a tu opět takového, jenž svou živostí či energií upoutává pozornost a zájem svých druhů) k sobě, před ostatní, profilem k nim. Bejme mu pušku, sami vezmeme do ruky hodinky a řekneme: Budu sledovat vterínovou ručičku těchto hodin; na konec každé minuty řeknu „ted“ a vy potom volně, nenuceně, přiložíte k lici a tím naznačíte ránu, kterou byste v boji vypálili. Vy ostatní dávejte dobře pozor a pak

mi řeknete, co se vám zdá, zda Kučera
střílí rychle či pomalu. Pozor! —
— teď; — — — — — teď; — — — — —
— teď; — — — — — teď; — — — — —
— teď; — — — — — teď; — — — — —
— teď; — — — — — teď; — — — — —
— teď.

Neváhejme tyto minutové povely, které se nám tuto v grafickém rouse budou zdát snad zbytečně, až nudně opakovány, opakovati ještě déle, ještě přesněji, ještě strojevěji, po celých deset minut... Ujišťuji, že se nemíníme účinkem — je to podobný dojem, jaký máme u lože nemocného, jemuž lékař mlčky počítá tep: první, druhá, třetí, čtvrtá, pátá, šestá, sedmá, osmá, devátá, desátá minuta, ztrávená takto v napjatém očekávání one sedesáté vteřiny, v níž třeba padne povel „teď“, bude se zdát posluchačům, zaujatým novotou a nezvyklostí věci, velmi, velmi dlouhou, celou věčností, a když se potom zeptáme, zda se jim taková střelba zdá býti rychlou či pomalou, odpovědi jistě: pomalou... Nu vidíte, — opačně na to — kdybyste stříleli takto pomalu, jen jednu jedinou ránu za minutu, vystřelíte svých 143 ran — a to je největší dávka, kterou budete u sebe mít — za necelé 2½ hodiny... Vyšli jste k útoku ráno v šest hodin, a v devět hodin nemáte ani patronu... A jste právě blízko před opevněným nepřítelem, na počátku rozhodujícího období útoku, a máte se mu posunovat stále blíž a blíž, opakoványmi přískoky, střídajícími se s účinnou palbou... Anebo máte vyčkat v jeho palbě třeba několik hodin, než provedou útok naše zálohy zasazené s boku... Myslete, že nepřítel nebude na vás střílet s velkou chutí a velkým klidem, když vy sami nemáte ani rány na odvetu? Vidíte, jak je tu třeba, hlavně z počátku, šetřit střelivem, střílet jen když musím, a pak dobře a klidně mířit, abych také skutečně trefil, na co mířím...? Vidíte, jak je výhodno, začít palbu co nejpозději a hledět se k nepříteli napřed nepozorovaně přiblížit všemi terenními záhyby, které jen můžeme najít v terenním pásmu, které připadá pro náš postup? Vidíte, jak je důležité, když jste za útok vystřelili část své munice, a po boku vám je raněn kamarád, vzít si munici, které on nepotřebuje, která však může později být velmi užitečná vám? Nahlížíte již, jak jste bezbranní a bezmocní, vyplývali-li jste svoji municí hned na počátku boje, daleko od nepřítele, a musíte-li teď útočit takřka holýma rukama, nebo zůstat po celé hodiny v nerušené nepřátelské palbě? A útočit nebo podle rozkazu zůstat musíte, už proto, že ústup zpět znamená vaši jistou smrt, poněvadž nepřítel bude střílet ještě nerušeněji a pohodlněji,

protože mu budete velikými, nebránícími se, neživými cíli! Šetřte střelivem, a uživejte ho, aby vás chránilo, t. j. abyste jim trefili nepřítele, který potom nebude moci trefit vás, a ne abyste je vyhazovali nazdarbůh. Šetřte střelivem a střílejte účelně zvláště vy, kulometníci, kteří se svým lehkým kulometem nebo samostřilem jste jádrem družstva, nejlepší ochranou svoji i svých kamarádů, největším škůdcem a ničitelem nepřátelských kulometných hnízd; jste se svým samostřilem, nám i sami sobě, drahocennými, máte-li střelivo, — jste nám i sami sobě bezcennými, ba škodlivými, nemáte-li pro svůj drahocenný stroj potravu, bez níž neznámá nic.

Pamatujte si, chlapi, dobře těch několik dlouhých minut, které jsme tu teď ztrávili, a řiďte se vždy naučením, které jste si z nich jistě sami odvodili: Vždy a kdekoli budete mít při bojových cvičeních střílet, mířte a střílejte vždy — ať už bez nábojů či s náboji slepými — pomalu a klidně; nedívejte se na to jako na zbytečnost: děláte-li to zásadně a důsledně při každém cvičení, po celou dobu své vojenské služby, stane se vám to zvykem, druhou přirozeností, a budete to dělat i pak, až každá vaše ostrá rána bude chránit váš život i svobodu vaši vlasti a vašich nejbližších....

Sladká mateřština... Kdož znal po převratu trochu povelů sokolských, tím bylo hej! Tím se to velelo! Horší bylo s povely a termíny taktickými, o nichž se Tyršovi nezdálo. Překládalo se z němčiny, jak kdo uměl a šla z toho hrůza. A což ty první články — to byla terminologie! Kap. Kučera by mohl o tom vyprávět. Dnes, po čtyřech letech, jsme šťastni, že máme posleze úplnou terminologii taktickou i strategickou. Je to dílo zdařilé a památne, jehož ovoce budou požívatí bez práce nespočetné generace příští. Bude velmi zajímavé popsat tuto práci, její průběh, ty úporné zápasy o slovo, jemuž předcházely zápasy významnější: o pojem... O tom však jindy. Dnes chceme zmíniti se jen o několika „neřestech“, žel, velmi rozšířených a zakořeněných. (Doufáme, že přes svátky vánoční bude dosti času, aby každý důkladně si osvojl ná-zvoslovný sešitek číslo 63.300 vých.) Tož znovu a znovu třeba opakovati: předati ve smyslu odevzdati, vydati, je neřest. Čechoslovák odevzdává, spis, postupuje velitelství, mluví o vzdání se pevnosti, kterou po té velitel nepříteli vydal, odevzdáv mu klíče. Jedním z nejhorších germanismů, gallicismů a rusismů je nebláh o h e n. My však smíme říkati p a l b a a s t ř e l b a. Střelba zahrnuje tech-

nickou stranku střelení, v y p á l e -
ní rány, — palba je výsledek střel-
by; střelbu vidíme my, palbu pocítí ne-
přítel. Uvědomte si, že každý z nás říká
od malicka, že někdo vypálil ránu
z pušky, z děla, žádný Čech neřekne, že
myslivce „vyohnil“ ránu z pušky, že
dělostřelec „vyohnil“ ránu z houf-
nice. Oheň mohu zanítiti, oheň mohu
založiti, oheň mohu metati z ohňometu,
oheň zahlédnu za šera při vypálení
rány z děla jako záblesk, oheň a siru
dělil Jehova na Sodomu a Gomorrhau.
To je obor ohně. Ve vojenství však
znám jenom palbu jakožto výsledek
střelby. Nepřítele musím zasáhnouti,
drtiti, neutralisovati, zdotati, palbou.
(Ohněm mohu mu ublížiti jen tehda,
když ho přepadnu spícího na vesnici a
zažehnú mu stodoly nad hlavou.) Pal-
bu musím zahájiti, začíti, musím ji ži-
viti, rozvinu celou svoji palbu, dosáhnú
nejvyšší mohutnosti v palbě, jakou mi
dovolují moje bojové prostředky, dbám,
aby moje palba neochabla; snažím se
dosíci převahy v palbě, zeslabiti
účinek palby nepřátelské; nesmím
vlastní palbu tříštiti, nýbrž soustřeďo-
vati na určitá místa, užívám zejména
palby kosé a palby do boku nepřítele-
va. Teprve když nepřítele daleko za-
ženu a vrátím se, byv vystrídán nebo
směněn svěžími vojsky, uvidím v dále
oheň hořících vesnic, jež nepřítel na
ústupu zahléhl, smím po případě dovolit
svým lidem, aby si zanítili táborové
ohně... Jinak oheň nemá síly, je velký
nebo malý, za to palba je silná, mohut-
ná, slabá. Takový je rozdíl mezi palbou
a ohněm. Rozdíl ten nedá se definovati,
reglementovati; musíme ho vycítiti: je
to tajemství, je to duch jazyka. —
Jiná, zle zakofeněná neřest jest: jíz-
da. Naše branná moc má mezi svými
zbraněmi jezdecké pluky; jezdecké pluky,

jezdecké brigady. Při výcviku jest nej-
důležitější, aby jezdecktvo naučilo se
dokonale jízdu na koni. Jezdecktvo po-
řádá jízdu o z á v o d. Mužeme jezdit
po železnici, na kole, autem, na koni,
to je jízda. Ale 50 ozbrojených junáků
na koni, to není jízda, to jest jezdecktvo.
Jezdecktvo koná často jízdy koň-
mo, někdy však koná jízdu po žele-
znici. Pro dnešek dosti: jdete v po-
koji a již nehřešte, jinak čeká vás jízda
do pekla a tam ohněm pekelným vás
trestati budou... M. F.

Styk a dotyk, posun a přesun. Tak-
tické nazvosloví stanovilo některá roz-
lišování velmi zásadní a důležitá. Kaž-
demu je zřejmo, že s nepřitelem
nesmím se stýkati. Styk s nepří-
telem, to je zločin, velezrada. Nepřítele
musím zdolávati, bití, krušiti, zajíma-
ti. Dříve však musím navázati s ne-
přítelem dotyk (prendre le contact).
Tot výsledek opatrného „přibližování“
(approche). Abych však nebyl ve svém
boji osamocen, musím zachovat průbě-
hem „postupu“ styk nalevo a na-
pravo i dozadu. Styk, to je vždy s na-
šimi. Styk s našimi je nejen dovolen,
nýbrž je to mou povinností a starostí.
V boji máme tudíž mimo jiné dva důle-
žité úkoly: dosažený dotyk s nepříte-
lem zachovati právě tak, jako styk se
sousedy napravo a nalevo, styk (spo-
jení) se zálohou a velitelem. — Trochu
ohdoby dotyku a styku jest v rozlišo-
vání mezi posunem a přesunem.
Posun znamená vždy a výhradně po-
hyb směrem k nepříteli; přesun
děje se napravo, nalevo, nazad, vždy
v rámci vlastních vojsk. Opač-
ně i nepřítel koná posuny směrem
k nám, přesuny však směrem od nás,
či napravo či nalevo. M. F.

Opravy tiskových chyb

k článku generála v. v. Jana Miška: „O soustavách válečných mostů“.
(„Vojenské Rozhledy“, roč. III. č. 1. 1922.)

- Strana 19, řádka 30. shora : místo pro osm „mostních polí“, čti: pro osm „pontonových výstrojů“.
- „ 19, „ 31. „ místo „a má lanová více než 40 různých součástek“, čti: „a sestává mimo vazáček z více než 40 kusů“.
- „ 19, „ 8. zdola : místo „levné spojení“, čti: „pevné spojení“.
- „ 20, „ 8.a 9. shora : místo podporové „praky“, čti: „podporové prahy“.
- „ 22, „ 11. 13. a 15. shora : místo „mostina“, čti: „fošny“.
- „ 22, „ 17. shora : místo „povlaků“, čti: „podvlaků“.
- „ 22, „ 12. zdola : místo pro „soustavu“, čti: „pro soupravu“.
- „ 22, „ 11. zdola : místo „v polích“, čti: „v poli“.
- „ 24, „ 19. shora : místo „Klade-li se mostina“, čti: „Vozovka z dvojitých fošen“.
- „ 24, „ 8. zdola : místo „organisace je oprávněna“, čti: „méně oprávněna“.

Opravy tiskových chyb ke článku V. J. Haunera: „Vojevůdce Ludendorff“.
(„Vojenské Rozhledy“, roč. III. č. 2. 1922.)

- Strana 67, řádka 1. zdola : místo „tragedii“, čti: „strategii“.
- „ 68, „ 18. shora : místo „odcházejícím“, čti: „obcházejícím“.
- „ 69, „ 18. zdola : místo „zlesly“, čti: „zlezly“.

„Cvičební Listy“, roč. I. č. 5.

- Strana 50, řádka 1. zdola : místo „Křídlo sbaliti“, čti: „Křídlo obchvátiti“.
- „ 51. „ 25. shora : místo „Colon“, čti: „Colin“.

